

Nebojša Radović

ZANOKTICA

ISBN 978-86-6311-337-4 (ŠM)

PRISMAKANJE

Kada smo kao djeca tražili nešto slatko, baba je imala običaj da kaže:

- “Stisak sinko! Prismoči!”

E sad, za ove mlade da pojasnim. Stisak je izraz za “nema više” i “odakle iz prkna” a “prismoči” je da treba to nešto čega nema tada, sljedeći put da “miješaš” sa još nečim da bi “to” duže trajalo.

Elem, teška su vremena pred nama štovaoci vinjaka i odlučio sam da prismočim isti sa kolom. Duže će da traje.

KAKO SAM DOAKAO OPAKOJ MAŠINERIJU

Bila je to stara zgrada. Stanovi su bili ogromni, sa više ulaza: za posluhu, za unošenje uglja, za gospodu koja je tu nekada živjela. I kako je progres navirao tako se i ona prilagođavala vremenu. Stanovi su pregrađivani u više manjih, savremeno opremljenih. Stan u kom sam živio imao je pored kupatila i mali toalet u spavaćoj sobi. To mi je bilo tako romantično jer sam to gledao u nekim američkim filmovima.

Elem, pošto su vođeni čvorovi izmješteni, wc šolja je imala jednu mašineriju iza, koja je radila na struju. Svaki put kada bih pustio vodu, ona bi aktivirala neke propelere, sve to dobro isjeckala i kao vakuum poštom katapultirala minuli rad kroz cijev. Priznajem, sjajna stvar, ali uveče kada bi svi spavali dubokim snom i kada bi ona puštila glas i nije bio baš prijatan osjećaj.

Promjena sredine podrazumijeva promjenu svega: hrane, navika, ljudi... ko je služio vojsku zna o čemu govorim - o zatvoru. Čovjek se prvih dana začepi, a samo jede i jede, pa ono što mu dođe kao zadovoljstvo pretvori se u traumu. I onda kreću “porođajne” muke. A i mukama dođe kraj poslije nekog vremena. Dosta voća, povrća, dosta tečnosti, više kretanja, manje čokolade i sve dođe na svoje. Jednom prilikom se zateturah i padoh od naprezanja “čekajući godoa” i zaradih mali suvenir iznad lijeve obrve.

Dakle, dosta voća uzimati, a ja između ostalog obožavam trešnje. Sjajne, krupne, crvene. I, nekako sam navikao da nikad ne izbacam košpicu, jer mi to umanjuje svu onu slasnost. I “nakrljam” se ja, bogami dobro.

Prođe neko vrijeme, kad čujem da ona mašina ne radi više kao prije. Sad više nema taj zvuk avionskog rols rojsa, ne prede ko nekad. Sad me više podsjeća na pokvaren bubanj za loto gdje kuglice ne prestaju da skakuću i udaraju. I jednog dana počeh fekalije da izlaze. Horror! Gotova je, rekoh u sebi. Pozvah vlasnika zgrade, on posla astronauta u skafanderu da to sredi, on dođe, promijeni, popravi, stavi novu, ponese staru... ode u čuđenju kako se to moglo desiti.

Ja prc dugme, a ono prede: milina slušati! Novi model, sinak. Taman dobar razlog da dernem jedan konjak uz kafu. Sidoh do zgradnog kafea, sjedoh na lednu metalnu stolicu i baš taj osjećaj me baci u razmišljanje o razlogu kvara wc mašinerije... i sjetih se trešanja!!! Ne mogu da vjerujem da su one krivac za sve. Košpice! Čitav sistem su blokirale i polomile! Nazovem drugara, ispričam mu sve, on se smije, ne može da prestane da se smije i komentariše: “Nemoj više trešnje da jedeš ovdje, buraz. A o breskvama i kajsijama nemoj da pomišljaš ni za živu glavu!”

Stolica se ugrijala i bila je prijatnija za sjedjenje. Oštar zrak mi je parao nozdrve. Dernuh još jedan za usput da mi se nađe...

KAKO SAM PREŽIVIO PRVU (VELIKU) LJUBAV

Ležim pokriven jorganom preko nosa do ispod očiju iako je ljeto i gledam u jednu pukotinu na plafonu. Vrata se povremeno odškrinu, komšije promole nos, u čuđenju se prekrste i lagano ih pritvore. Moji i ne pokušavaju da uđu. Čuje se žagor djece napolju. Ubrzo ide kiša u ovo vrijeme. Tako je svaki dan otkako smo došli s mora.

Ne jedem, ne pijem, ne dišem. Nisam ni gladan ni žedan i ne treba mi vazduh. Hoću nju. Hoću njene pletene espadrile visoko uvezane uz nogu, hoću njene teget cigaret pantalone, njenu svilenkasto bijelu košulju. Hoću njenu ruku u mojoj, hoću da posmatram njenu naježenu kožu dok je hladnjikav vjetar miluje onako mokru, slanu i pripijenu. U ruci držim samo par oslikanih šnala i jednu lastiku za kosu.

Kasetofon pored bjesomučno vrti jednu te istu stvar. Matchbox roka bili instrumental. Danas već četrdeseti put. Brojao. A biće još. Znači ovako to izgleda, Nebojša. Ovako je to kad se zaljubiš, pa rastaneš. Kraj...

A ona? Ona je sad daleko negdje u Srbiji... predaleko. Bila je visoka šest metara, bila je tiha i imala je crvenkasto plavu kosu. Iako je prošlo skoro četiri decenije i kusus sjećam se svega. Imena, mjesta, ulice, svakog detalja na njoj. Sjećam se naših sitnih ludorija, krađa suvenira na šetalištu, klasova, virenja kroz staklene kupole restorana pored...

I evo me tu sad. Boli, ali volim što me boli. Nekako smo se zbližili bol i ja. I posle nekoliko dana moje patnje, pojavih se za sto dok je ručak trajao i dok su kašike udarale o tanjire. Svi ćutimo. Srčem supu. Drugari me zovu da mlatimo oko zgrada po kiši i gađamo žabe, kažem da dolazim...

Oživio.

MIRIS LUČEVINE

Bio je star i neugledan. Imao je ožiljke svuda po sebi. Više je stajao u mjestu nego se kretao. Sve na njemu je bilo posebno i neobično. Imao je taj neodoljivi francuski šarm... i bio je moj.

Prvi ozbiljan i pravi auto. Moj.

Izubijan, premazan četkom, zakrpljen metalnim zakrparama raznih veličina i sa bezbroj nijansi kafene boje. Motor je već odavno bio pri izdisaju i trošio je više ulja nego goriva. Moralo se ići čak u Solun za djelove. I stvarno je ličio na šporet. Bosanski šporet. A tek unutrašnjost je bila posebna priča. Prozori su otvarani na preklapanje iz dva dijela, ručica za otvaranje vrata iznutra je bila u nekoj izduženoj rupi, svjetlo u obliku poklopca od tegle a ručna kočnica u obliku staračkog štapa. I možda najčudnija stvar, ručica mjenjača. Jedna velika savijena poluga. Više je ličila na čiviluk. Jednom prilikom počeo kiša da pada a ja krenuo negdje i spazih staricu sa mnoštvom cegera u rukama pa joj stadoh. A ona, čim uđe, sve one cegere zakači na mjenjač!

Nego, ne pričam vam ja o njemu zbog njega. Nego zbog nje. U njemu sam je ljubio. U njemu sam je čekao da se pojavi iza ugla kod "markove" i da unese mirise sjevera i svježih oprane, guste, crne kose. Najgušće kose kroz koju su moji prsti jedva prolazili. Možda je trebala da se zove Kosara. Ali nije. Imala je mnogo ljepše ime.

Sate bismo provodili u tom autu zagrljeni. Imao bih par litara goriva u rezervoaru, nju i čitav svijet. Taj auto je bio naše skrovište. Pobjegli bi od svega, pripili bi se jedno uz drugo i slušali kuckanje kiše po tankom limenom krovu...

Nje više odavno nema.

Nema ni mene njenog, nema ni njenog ramena koje se krilo ispod mog pazuha. Nema ni tog renoa 4 koji je već odavno nestao sa ulica, sa svim našim uspomenama.

PAMPERSI

Nikada me mozak nije odveo pravim putem. Uvijek sam se oslanjao na taj prvi kontakt sa nekim ili nečim. I taj osjećaj je rijetko griješio.

Snijeg se prosuo po gradu ko šećer u prahu po kolačima... tek toliko da zima zareži i pokaže zube. Vrtim se oko zgrade televizije i kao tražim parking. Rano je jutro i nema niđe žive duše ali ja se i dalje vozim okolo. Ruke mi hladne, što od volana što od nervoze. Prvi put gostujem u jutarnjem programu. Uživo. Pa zatim na radiju. Ok, radio manje boli ali televizija. Kao da idem na operaciju slijepog crijeva bez anestezije. Gledao sam to jednom na tv-u... užas!

Jedva se sabrao, promuljah pljuvačku po suvim ustima i uđoh. Nek se gine ako treba! Sve za umjetnost! A i ako se izgupiram, to niko ne gleda ovako rano. Trajaće to kao prilog koji minut i ja odoh kući u još vruć krevet.

Ali nije. Trajalo je to pet-šest sati... čitavu vječnost! 3-2-1 krećemo! Voditeljka, reflektori, ja, pitanja. Utanjio ko seoska mlada. Jedva da sebe čujem. Završi se konačno. Srećan ko dijete kojem je ljekar krenuo da prepíše injekcije i u zadnjem trenu se predomislio i dao mu sirup. Uslišene molitve!

Usljedio je intervju na radiju gdje sam u onom polumraku rutinski odradio posao. U stvari, ne sjećam se ničega. Bio sam još ošamućen od "operacije".

Pođoh kući sa takvom lakoćom... kao da mi je neko skinuo teški drveni samar i pustio me da se povaljam po livadi.

Intervju nikad nisam odgledao. Će da gledam kako me muče! Taman došao i odahnuo, kad zvoni telefon i zovu me sa druge televizije. Sada mi je jasno zašto se ljudi izobliče kada uperim u njih objektiv. Vidiš li Nebojša Fearless-u u šta

si se uvalio... ovome nema kraja (tako me nazvaše neki mladi mormoni davno, prim.aut.). Vidiš li kako je drugima...? Oružje je to, brale... najjače!

Ee, sad je trebalo isto proći u Podgorici! Uživo, jutarnji program. Opet! Ovog puta sam kod zubara i čekam da me prozovu i izvade mi zdrav zub i to bez ikakve anestezije! Auh... hvala ti Ratko za ovo... mogao sam kući da sjedim, da budem običan građanin, da bježim od tv ekipa kad prave ankete kroz grad. Ali točak se pokrenuo i teško da namjerava da stane. I tačno pred ulazak u studio, upoznajem se sa Vladom koji radi tamo, mojim sugrađaninom. Meni lakše komad. Kao da sam sreo zemljaka tamo gdje ih najmanje ima. Na Kamčatki. I kaže on kolegini: "Ovo je sjajan fotograf iz Nikšića, moj brat od rođene tetke i strica, odrasli smo zajedno i molim te nemoj da ga mučiš mnogo, nego taj zub da se izvadi što bezbolnije." Ja ovaj put nisam mlada već sićušni dječak koji ne zna da je to samo mliječni klimavi zub koji će sa malo konca zavezanog za vrata otići s lakoćom.

I bi tako. Ništa me nije boljelo. I opet srećan. Zovu me zet i sestra iz bloka... kažu bio si sjajan.

Ja stojim na jutarnjem suncu.

Ne ide Fearless bez pampersa više na televiziju.

Nope!

MARTEL VERSUS VINJAK

(estetika ružnog)

Podizala je bilijarske stolove ko od šale a imala jedva četrdesetak kila. Zvali bi je svaki put kad se žeton ili kugla zaglavi a ona bi to sa lakoćom sredila. Nosila je leviske i tanku bijelu majicu bez brusa sa velikim ve-izrezom. Bila je prava pomama za bilijarskim klubovima i Sabrinom Salerno. Imali su samo par video kasete i znali smo raspored. Išao je Rick Astley, Boy George pa ona. I kao u nekom naučno fantastičnom filmu, visoko podignutih glava i izvijenih vratova kao merkati nijemo bi posmatrali kako se ona praćaka u bazenu i pjeva “Boys, boys, boys”.

E, nije nam falilo ništa. Imali smo ljepote svuda. I gore u ćošku, u toj magičnoj kutiji sa video kasetama i dolje pored stolova. Znala je da svi balavimo za njom, pa bi se namjerno rastegla preko stola, kao da popravlja nešto, ali je u stvari uživala osjećajući naše poglede po sebi. Ovi sa jedne strane bili bi počašćeni sjajnim pogledom na njenu pozadinu u originalnim leviskama 501, a ovi pak sa druge strane duge uzivali bi u velikom izrezu iz kog su virili vrhovi torpeda.

Ja sam tada vozio “drumaša” i bio sam u formi. Imao sam nadimak Nebo Sajla. Obukao bih uski trekov dres, crne biciklističke bermude sa antibakterijskim uloškom, stavio supersonične naočare na slomljeni nos i onako blago nabildovan i parcijalno osunčan izgledao kao francuski biciklista-porno glumac u pokušaju. I taman u to vrijeme kupih sjajne bokserice. Mura, mejd in Slovenia, od predivnog materijala i sa sjajnim vezom. Taman da ih načnem, rekoh sebi.

I nismo puno čekali. I nismo prestajali. Voljeli smo se nekoliko nedjelja dok nisam primijetio da sam smršao i da treba da prikočim malo. Te su mi bokserice bile tako talične. Kada su ostarile i izbljedjele od pranja htio sam da ih kao leptira uokvirim u staklu.

A kliknuli smo u jednom kafeu. Bio je neki praznik i sa drugarom krenuh da proslavimo. Bilo je kao u akvarijumu. A mi bi poručili martel. Iz one gužve visoko su štrčale ruke konobara koji je nosio nakrivljene čaše konjaka sa sve šporetom ispod.

Očaravajuće!

Ona tu, sa drugaricom, prilazi i pita: “Jes’ ti onaj što ima najbolje biciklo u gradu?” Meni uši za broj veće.

Prošlo je dosta mutne vode Bistricom od tada.

Čuo sam da se udala u Srbiju neđe...

Nikada ne možete živjeti život kao što ja mogu da ga sanjam...

3M

Taman negdje pred polazak u školu dobismo stan. Do tada se živjelo u kućama, podstanarski. Bio je velik i prazan a moje srce puno. Po parketu bih gazio lagano, sa zastajkivanjem, kao po minskom polju, osluškujući kako interesantno škripi. Na njemu je bilo razbacano nešto knjiga, časopisa i album sa sličicama. Vjerovatno ispadalo iz paketa dok se nosilo od pređašnjih stanara.

Pažnju mi privuče nešto nalik na knjigu ali veće, sa tvrdim nabreklih koricama i bijelim vezicama sa strane. Izgledalo je da ako ga odvežem oslobodiću sva čuda ovog svijeta. I jeste bilo tako. Toliko različitih biljaka i cvjetova, korijenja, listova i iglica. Toliko mirisa. Prvi put sam vidio herbarium.

Mnogo toga sam tada prvi put vidio. Jedna epoha mog djetinjstva bila je završena i ulazilo se u drugu ozbiljniju i odgovorniju. Nije bilo više skrivanja oko šupa i skakanja po lokvama. Škola je bila tu, sasvim blizu. Bilo je tu još jedno čudo; "Politikin zabavnik" sa Fleš Gordon stripom u sredini.

Stan je bio u potkrovlju i mirisao je na knjige. Imao je veliki balkon sa pogledom u nebo. Slabo sam zalazio u taj dio jer je bio većinom zaključan. Kupatilo je bilo usko i dugačko sa čudnom kadom na "štiklama" i visokim bojlerom na loženje. U dnevnoj sobi kaljeva peć je dominirala svojom pojavom. Vjerovatno sam bio pas u prošlom životu kad mogu da se sjetim svega što je tada imalo miris. A sve je imalo... i miris i dušu. Miris ulaza, podruma, bukovih drva, masne boje, peraćeg sapuna, radiona, kuvanih drobova, kolača na štampu, miris fibera od sata za struju, teških zavjesa...

Dobili smo posao da okrećimo dvije prostorije u prelijepoj kući uz more. U njoj već stanuje jedna porodica i moramo biti oprezni sa bojama, prosipanjem i bukom. Pričaju tiho i ljubazno dok se ja trudim da pohvatam smisao. Tek sam se spustio na njihovu planetu i jedva da znam desetak riječi. Postavljam najlon, papir i pokrivam stvari da bih sve zaštitio od farbe. Uzimam plavu ljepljivu traku 3M. Taj miris... znam ga odnekud... ali nema šanse da se sjetim. Sve češće je “njušim” i gledam da me ne primijete jer izgledam čudno. Čuje se kmećanje djeteta iz susjedne prostorije... u daljini se vide ostrva. Domaćica nam donosi keks i kafu. Zahvaljujem se klimajući glavom i mojim polu-hijena osmijehom. Stavio sam traku na ruku oko zgloba da mogu da je mirišem jer mi budi tako divan osjećaj.

I sjetim se! Tako su mirisale samoljepljive sličice u tom albumu na parketu! Kamenko Kremenko. Fred i Vilma... u tren sam se obreo dvije hiljade kilometara daleko i skoro pedeset godina unazad. Kakva vremenska mašina!

Završili smo. Iznosimo i pakujemo stvari u auto. Ja još mislim u onom stanu...

Zapeh nogom za drvene stepenice ispred... ofarbah travu u bijelo.

Ako uradiš bolju fotografiju od mene, to ne znači da si bolji već drugačiji...

Usta pričaju a oči govore.

SUŠTINA SALSE

Sve ću vam priznati.

I da sam bio lud za njenim tankim ručnim zglobovima, za njenim krhkim gležnjevima, za njenom teškom, gustom kosom, kratkim, sitnim prstima, za njenim strukom kog nije imala...

Eh, kad bi ona zaigrala... kad bi se ona razmahala... uživao sam da se opijam gledajući je dok igra.

Preda mnom je bila ogromna gomila lososa i jedna ćutljiva Šveđanka. Moj i njen zadatak je bio da te ostatke mesa na kičmi i kostima stružemo supenom kašikom, u stvari ono što bi ostalo posle mašine. Od tog mesa s kostiju bi dalje pravili sjajne fišburgere. Pored sve visoke tehnologije, mi smo koristili kašiku. Bilo mi je čudno al' ajde... Ostavio bih mozak kući, došao na posao i radio... mehanički. Radio sam tada dva posla i maštao da se jednog dana vratim kući sa saab-om 9-5 i njom. Ovaj posao s ribom bio je monoton, dosadan, naporan i smrdljiv. Jedva bih čekao da završim, da pojašem moju makinu na dva točka i odjezdim u kuhinju male, neugledne tratorije na ćošku.

Tamo je bio život.

Glasovi, zvukovi, zveckanja, mirisi... ljudi. Mnogo ljudi. Ja bih prošao onako smrdljiv i znojav pored gostiju i smjestio se ispred mojih mikseta, kako sam zvao dvije mašine za pranje sudova. Bio sam di-džej. Obožavao sam tu da radim! Prvo, nisam bio usamljen kao sa lososima i Šveđankom, drugo, nije bilo hladno kao tamo.

U stvari, ovdje je bilo pretoplo i preživo. Porudžbine bi pristizale sve brže, zvuk zvonca bio bi sve češći i oglašavao bi da je hrana gotova. Omazani tanjiri bi se vraćali nazad do mene i ja bih ih ređao kao gramofonske ploče u mašinu, glavni

kuvar Italijan bi vikao i psovao po običaju, konobarice bi zujale tamo-vamo... a ja bih slušao njeno zarazno i glasno smijanje. Zvao sam je Morena Caliente. Mogla se čuti dvije ulice dalje kako se glasno smijala.

Bio je ulični festival. Uspavani grad bi oživio, ljudi bi pjevali, igrali i opijali se. Bili smo zajedno i pažnju mi privuče jedna grupa koja je igrala salsu. On je bio crn i krupan, sa dredovima i u vojničkim čizmama i nezainteresovano je vrtio nju kao čigru. Hladnim pogledom gledao je druge žene okolo. Ona se mučenica razbijala od plesa, vrtjela, uvijala, trudeći se da mu nekako privuče pažnju.

Ništa mi nije bilo jasno.

“E vidiš, ovako se igra prava salsa” - reče ona primijetivši moje čuđenje.

“Žena mora da se stalno trudi da zadrži pažnju muškarca... da ga zavodi. “

“Aha... a muškarac? Šta on treba da radi?”

“Ništa. Zato je i muškarac “- reče ona držeći me pod ruku i smiješeći se.

Produžismo do cvjećare.

Saab je već odavno prestao da se proizvodi. Ona je prestala da mi se javlja. A ja, ja nikad nisam zaboravio nju i salsu.

Vratio sam se bez oboje u domovinu.

PJEGAVA

Od četvoro zapamtio sam troje. Dvije babe i jednog djeda. Babe su bile... ko sve babe, dobre, blage, pune razumijevanja, strpljenja i topline. Djed je bio drugačiji. Čutao bi dosta, imao taj stalni ozbiljni izraz lica za svaki dan i rijetko kad bi se smijao. Bio bi to događaj.

Probudio me je jednog jutra u samo svitanje, i više kao naredbu nego kao predlog rekao da idemo da lovimo ribu. Naravno, uskočio sam istog trena u neke poderane pantalone, izašao vani do česme sa bukovim koritom i hladnom vodom i do pasa se umio. Ta česma je “radila” 24 sata dnevno. Bila je ispred kuće pri malom brežuljku na kom je bila velika jabuka. Volio sam da šunjam tuda čekajući da padne koja, a i žaba je dosta bilo. On je već bio spreman i čekao. “Idemo u Luke”, reče. Dug je to put pomislih ali vrijedi. Pričali su mi za njih kako su lijepe. Nikakve štapove nije nosio.

Ako se niste vozili volujskim kolima kao dijete onda ne znate šta je avantura. Ogromna skalamerija od drveta i klinova, šuplja, bez patosa i stranica, sa drvenim točkovima okovanih flahom i podmazanih lojem. “Motor” je bio naprijed; dva ogromna, snažna vola. Djed je bio ispred njih i upravljao. Možete zamisliti kako je bilo sve to posmatrati iz “lože”. Krećemo. Put je krivudav, strm i prašnjav. I kao neko živo biće kola oživješe, počеше da škripe, cijuču, da se uvijaju... Volovi naprijed kroz nozdrve izbacaju paru koja se miješa sa prašinom i ostacima sijena prosutog okolo. Držim se čvrsto, stojeći na dvije letve, gledajući dolje između stopala kako put promiče. Kao lokomotiva vijugamo između brda ostavljajući oblak prašine iza.

Stigosmo.

Između dva brda ispred nas skrila se dolina. Sa lijeve strane na samom početku i pri samoj šumi vodenica, po sredini zasađen kukuruz, a sa desne strane, tik uz brdo, rijeka ušuškana vrbama. Raj.

Parkiramo kola, puštismo volove da napune goriva i krenusmo preko livada. Rijeka osta iza nas. Nijesam ništa pitao iako mi ništa nije bilo jasno. Idemo na pecanje, nemamo ni najlon ni štapove niti bilo kakve opreme osim motike. Dođosmo do kraja kukuruznog polja i krenusmo uz brdo nekoliko koraka. Bio je tu uski kanal kojim je tekla voda do vodenice. Djed uze motiku i napravi mali otvor. Voda poteče, pa načini nekoliko koraka pa opet. I tako redom. Kao neka gomila zmija voda je vijugala nestajući kroz visoki kukuruz.

“E sad čekamo”, reče. Posle nekog vremena ponovo pođe do kanala i voda stade. Tišina. Hodamo lagano kroz šumu kukuruza... oslušujemo... čuju se neki zvukovi. Prilazimo i vidim pastrmku kako se praćaka u blatu. Daje mi je u ruke i kaže: “Ovo je najljepša i najukusnija riba koju možeš da pojedeš. Pogledaj samo kako je divna, i sve te pjege po njoj. A ne kao one vaše zamrznute po prodavnicama ko zna koliko.”

E sad, ne mogu da se sjetim da li ih je bilo više, ali ova najveća je bila moja.

Kuća je mirisala na prženu ribu. Djed je stajao okrenut prema malom prozoru iznad kog se nalazio radio i slušao...

Mrak se lagano spuštao.

VANILA I KARAMEL

Sve je na njoj bilo neobično.

Pojavila se iza ćoška i porušila sve moje principe, stavove i teorije. Dugo smo šetali. Ja sam pričao kao navijen a ona je slušala. I kada bi rekla nešto, rekla bi to tiho, sa nekim prikrivenim oprezom. A ja bih nastavio i dalje da “meljem”. Nosila je vrlo malo šminke i nimalo parfema. Pitao sam je li riđa? Pitao sam da li je udata? A znao sam da nije. I bio srećan. Mirisala je na vjetar, na čistu posteljinu i na livadske pečurke. Baš tako.

Nemam namjeru da je ovoliko opisujem ali imam potrebu. Jaku potrebu. Treba mi da se prisjetim svakog detalja, svakog njenog pokreta i svake riječi, da kada dođu oni olovni dani i kada se tuga pojavi niotkud, da se uhvatim za njih i čvrsto držim. Zato uzimam par kocki žutog šećera, umačem ih u apsint, prinosim upaljač... one se lagano tope, prelaze u karamel i odmotavaju film.

Shvatio sam da postoje dvije grupe ljudi: oni koji vole čokoladu i drugi koji vole vanilu. Nikad nisam bio u klubu čokolade. Ali vanili, prelivenoj karamelom... e tu nisam mogao da odolim. Baš kao ni njoj. Vanila i Karamel. Ona i ja.

Ovo mi nije trebalo. A možda i jeste. Dugo me nosio vjetar... onako besciljno. Dugo nisam volio... onako, ciljno.

I evo je tu sad...

Gledam je isto kao i tada, dok se izvija i propinje šireći već ispred sa đerdanom od štipavica oko vrata i maramom na tufne. Ništa nije završeno. Ni kuća, ni ograda, ni tapete u dječjoj sobi..

Ali zar treba?

Budi me lavež pasa i vika ljudi. Došli su šinteri.

Previše popih...

ŽORŽ

Taman negdje pred kraj zime čuh da se udaje.

Još je bila svuda posuta po meni, nismo se ljudski ni oprostili i teško mi taj glas pade.

Bilo je grdno vrijeme a i ja. Ta lapavica kroz koju se jedva koračalo, to drečavo sunce koje se odbijalo od snijega i bolo oči, ta zvonjava okolnih oluka...

Ne volim mart. Kad bih se pitao ukinuo bih taj mjesec prije nego broj trinaest. Svake godine mi nogom stane na grudi, pa pritiska i gnječi pluća ne dajući mi šansu da jače udahnem i izbacim muku, nego samo kratkim udisajima uzimam vazduh, kao snajperista skriven u šumi, pazeći da mu neprijatelj ne primijeti paru iz usta. Čučim, mirujem i čekam da prođe.

Izađosmo iz kafane tik uz opštinu i zapazismo gužvu. Kretali smo se u čoporu i rijetko smo se odvajali. Mladenci izlaze uz viku, aplauz i pucnjavu. Gledam je. Ona me ne vidi. Ne sija. Možda zbog izglibanih krajeva vjenčanice, možda zbog razmazane šminke, ne znam.

Žorž započinje priču sa djevojkom koja stoji tu pored sa drugaricama. Bio je visok, zgodan, ugladen, sa pilotskim naočarima i izgledao je drugačije od nas. Govori joj da je lijepa, da nije sreo zgodniju ženu, da se divi njenoj ljepoti i da bi volio da negdje izađu na kafu. Ja gledam u mladu i usput slušam šta njih dvoje pričaju. Ona se stidljivo uvija i smijulji. Odjednom promijeni izraz, namršti se i ljutito mu reče: "Sad ću te taju kazat!" Ko zna šta je on njoj tada šapnuo na uvo.

"Tajoo! Tajooo! "- dere se ona.

Mi se pogledasmo. Dolazi tajo. Onako zdepast i neugledan probija se kroz gužvu kao francuski buldog.

"Šta je bilo!" - pita ljutito.

“OVAJ OVDJE MI NEŠTO PRIČA!” - kaže ona pokazujući glavom prema našem drugaru.

Žorž stoji monumentalan i lijep, sa prekrštenim rukama i čeka. I mi čekamo. Taj ga odmjeri, vide da je skoro duplo niži i lakši i da će izvući deblji kraj, proguta pljuvačku i reče: “NEKA PRIČA! SAMO DA NE DIRA!” - okrenu se i nestade u gomili.

Mi prasnusmo u smijeh.

Prođem ja ponekad pored njene kuće... rijetko, ali prođem. I tad se sjetim njene crne uske haljine, kilometarskih nogu, naše šetnje korzom... i mirisa kokica.

I obavezno “taja”.

KOKOŠKA

Stojimo ispred vrata kabine, načuljenih ušiju i čekamo. Čuje se tišina, pa stenjanje, pa vrištanje. Odjednom, ona izlijeće polugola držeći u ruci zgužvanu haljinu i nestaje kroz uski hodnik. On odmah za njom, onako go, držeći u ruci svog krvavog vršnjaka i urlajući od bola. Krv prska u mlazevima. Pomislih da je u zanosu igre odgrizla parče viršle čovjeku i da ćemo četvoronoške tražiti po brodu taj komadić da se prišije. Sve me to vrati u djetinjstvo, selo, kokošku bez glave koja skakuće i mlati krilima u krug. Sjetih se i supe sa velikim, masnim, žutim flekama.

Sendžo je bio dobar ko ljev, debeloglav ko mazga i jak kao bik. Bio je novi na brodu i ovo mu je bila prva plovidba. Krupan, rošavog rumenog lica i smeđe kose, odavao je utisak zdravog, neiskvarenog, seoskog momka.

Brod je bio star i spor. Dugo nismo gledali kopna i konačno ugledasmo obalu. Indonezija, Polinezija, Malezija, ne sjećam se... znam samo da je bila neka “nezija”. Već nekoliko dana čekamo na istovar rude. Brod je bio na sidru, vidimo grad, osjećamo život ali smo i dalje daleko. Posada se unervozila. Trebalo je “napuniti baterije”, poći do prvog lučkog bara, naći neku pristojnu prostitutku, napiti se, potrošiti sve dnevnicke i vratiti se nazad na brod. Mornarske onanije, riže i boranije nam je preko glave i jedva smo čekali da se iskrčamo.

Često sam ljeta provodio na selu. Otac bi me ošišao do glave, ja bih plakao, on bi rekao da je to za moje dobro i poslao me kod babe i djeda. Možda je bio u pravu, kosa mi je danas kao pruće jaka i debela i svaki brica nabije žuljeve na prstima od makaza šišajući me. Nego, da se vratim na kokošku. Selo, ja, popodne, dosada. Prškam po pržini ispred kuće i tražim

nekođ đavola što bi baba često znala da kaže. Ne znam zašto, ali svuda okolo su bile popadale neke krupne, zelene šljive. Zeleno grođde sam bio svo obrstio, stavljajući ga u vazdušnu pušku i gađajući sve i svašta ali nisam znao šta sa šljivama.

Spazih je kako i ona pretura po prašini, zamahnuh i... pafff! Pravo u glavu! Ona pade, pa se podiže, pa opet pade i tako nastavi teturajući. Ža' mi je nekako, ne znam ni sam šta sam htio, valjda da je samo uplašim... ili da je pogodim ali ne ovako. Otrčah i kazah šta je bilo, đed je uze za noge, zavrće kroz vazduh, postavi na trupinu i... cap!

Pečena kokoška zamirisa kućom. A i supa bi dobra. Jeo sam i plakao.

Spušta se noć i vidimo iz pravca grada kako nam se približava mala neugledna barka sa djevojkama. Sjajno! Nose i paket pića. Može li biti bolje? Biramo najljepšu djevojku za Sendža, da ga častimo za rođendan. Znali smo da je nenačet iako on to nikad nije htio da prizna. Ona ulazi u njegovu kabinu sa flašom viskija i nježno zatvara vrata. Mislili smo da će biti vatromet, da će sav taj testosteron da eksplodira po metalnim zidovima i da će mu to biti jedno fino sjećanje. Ali nije. Više je to ličilo na neku priču od Bukovskog. Posjeći se na stidnu dlaku i zamalo iskrvariti nije mala stvar. Pa barem da je u boju, od sablje, pa da ima šta da priča. Ovako...

Poslije te plovidbe nijesam ga više vidio. Čuo sam da je našao neku, da je kupio fino imanje blizu mora i da uzgaja mandarine.

NAIVNA PRIČA

Nisam ja zaljubljen u nju, kako to možeš da mi kažeš. Ništa mi se ne sviđa kod nje. Ne sviđa mi se kako tiho priča, ne sviđa mi se kako zabacuje desno stopalo dok hoda, ne sviđa mi se njena ključna kost. Ne sviđa mi se ta na brzinu skupljena punđa. Taj vrat. I znaš da volim crнке.

A tek ti tanki gležnjevi, te oči u kojima ne možeš dugo da se ogledaš. Ništa mi se kod nje ne sviđa. Ne sviđa mi se kada prođe pored i kada dugo posmatram njenu siluetu u daljini. Šta da ti kažem a da mi povjeruješ da nijesam zaljubljen. To što slučajno prolazim kuda je ona prošla? To što biram isti sto za kojim je ona sjedjela? Što pijem njeno omiljeno piće? Malibu rum sam pio i ranije. Tu mi barem ne možeš ništa reći.

Ne branim se ja, nego ti samo kažem da mi to ne govoriš. Ne smeta mi, ali nemoj...

Evo, priznaću ti sve! Samo me pusti.

Pusti me da zaspim.

Možda je i usanjam...

PISMO

Draga, čudesna neznanko!

Ne znam kako da definišem moja osjećanja prema vama. Prije našeg poznanstva bio sam samo stari napušteni kombajn u polju žita. Metalno strašilo. I onda ste vi naišli i popalili mi svu moguću dugmad. Zasvijetlile su lampice, zabrundala je mašina. Ne znam kako sam odjednom proradio s obzirom da sam toliko dugo čamio u tom žutom moru. I krenuo sam da žanjem, da pakujem to zlatno snoplje, da dižem prašinu okolo i ljudi su počeli da me primjećuju... da mi se dive.

Ne znam kako da vam zahvalim za novi život. Vaše čarobne ruke nježno povlače moje poluge, upravljaju sjedeći na mom još mekom sjedištu. Obožavam kad sjedite u meni. Ne, nisam zaljubljen u vas. I niste mi ljubavnica. A i kako bi mogli biti. Ja sam samo kombajn a vi... vi ste čarobnica. Dolazili su i prije vas mnogi, pokušavali da me pokrenu... ali uzalud. Kiše, vjetrovi, rđa, dugo stajanje u mjestu... sve je to ostavilo tragove po meni. Probali bi da me oprave, napravili još više štete, odustajali i ostavljali me ovdje na poljani da trulim.

I onda vi.

A primijetio sam vas ja još dok ste mi se primicali... ta kosa boje roze zlata, ta raskopčana muška košulja... ti zavrnuti rukavi... ta urolana marama preko čela. Toliko muškog na jednoj ženi! Pa čak i sat! A opet, sve je to samo pojačavalo snagu vaših sokova koji bi se prosipali svuda okolo dok bi njihali bokovima.

Kratko ste bili u meni. Mislio sam da je samo kraj još jednog dana, da ste se umorili od napornog rada i da ćete doći sljedećeg jutra kao i obično...

Ali niste. Uzalud sam se okretao čekajući da se pojavite.
Možda ovo i nije pismo. Možda je više molba. Možda
oboje.

Opet sam sam.

A toliko žita okolo...

Šteta.

MIDŽONJA

Došli su iz Engleske preko Beograda kod nas u Nikšić. Avionom, pa vozom, pa mojim renoom četiri. Bili su kraljevskog porijekla i zasluživali su kraljevski tretman. Nije bilo lako smjestiti ih u naš skromni “dvorac” od četrdesetak kvadrata. Sve je trebalo pripremiti. Voda je morala imati tačno određenu temperaturu i ph vrijednost, hrana je trebala biti raznovrsna, kvalitetna i tek ulovljena, tražili su da ima dosta zelenila itd...

Bili su pravi par. Zaljubljeni, po čitav dan bi obigravali jedno oko drugog, mazili se, ljubili...

Ja bih došao s posla i zatekao bih moju sestru kako ih kao hipnotisana posmatra. I tako skoro svaki dan. Da se ne lažemo, nisu to bili baš kraljevski uslovi.

Ne prođe puno vremena, Midžonja ostade sam i ubrzo posta zvijezda. Pojavi se neka bolest i ona jadicna ne izdrža. A sve moguće ljekove probasmo, čak i neke alternativne metode ali uzalud. Dugo je patio jadicnik... odbijao hranu... ja bih mu donosio žive crviće i gliste, ubacao neke druge ribe da ga malo pokrenu, da žive, ali ništa.

I jednog dana poče da jede. Svi smo bili srećni. Ta njegova malecna usta, koja su iz profila izgledala kao srce na stranu, počeše da grickaju. Najprije pomalo stidljivo, a kasnije sve više, pa čak i sa naših prstiju. Stavili bi malu larvu na prst, umočili u vodu i on bi došao i pojeo. Kraljevski diskus je čudna i zahtjevna riba. Dugo bira partnera i kada ga jednom izabere, do kraja života ostaju zajedno.

Tih osamdesetak litara tropske prašume je bilo njegovo carstvo. Akvarijum je bio smješten u specijalni barokni sto, posebno rađen i dodatno učvršćen zbog ogromne količine vode

i težine. Luj XVI, Midžonja i pored šporet na drva... kakav luksuz!

I tako, dan za danom, kada bih došao umoran sa posla, sjeo bih na sofu, podigao noge na tabure i sa svojom mlađom sestrom gledali bi naš tv-akvarijum. Znao je Midžonja da je zvijezda, pa kad bi se primakli toliko da nosevima dodirujemo staklo i pravimo pečate, počinjao bi da pleše pred nama, da se šepuri i pokazuje raskošne boje po obodima peraja. I govno mu je bilo kraljevsko. Malo, tanko, staklasto a ne kao kod ostalih riba, kod kojih bi se vuklo za njima i dostizalo skoro njihovu dužinu. Porastao Midžonja, veliki momak! Skoro kao dlan velik! Dolaze komšije da ga vide, da im izvede neku svoju plesnu tačku.

I jednog dana, kao i obično dolazim u isto vrijeme, moja sestra po običaju gleda u akvarijum i pokazuje mi prstom na usta da ne pričam glasno.

“Ššš! Polako. Midžonja spava.”

Ja pogledah, on crkao, leži na dnu postranačke.

“Spava” - rekoh.

A bi mi ga žao ko da je čeljade.

“Pusti ga da se naspava, umorio se, ajmo mi na sladoled.”

Sjedimo na klupi ispred, ona bezbrižno cupka nogom i čeka da joj odmotam kornet a mene neka muka uhvatila u pluća... samo što ne zaplačem. A neću.

Eto, neko imao psa, mačku, zeca...

A mi Midžonju.

“Vala, moga’ si ono i bolje napisat’...”

“Ja da sam moga’ ja bi to i napisa’.”

Nego, ne pišem ja to... to neko drugi vuče olovku.

“Znači nije do tebe?”

“Pae... nije.”

Do nje je.

AKO TI KAŽEM

Ako ti kažem da sam te jutros sanjao, hoćeš li mi vjerovati?

Tvoje stopalo u mom krilu... kao mačka na vrućoj haubi nježno se istežeš ispijajući amerikanu. Krajnje posvećeno kao sajdžija sa skupim i rijetkim satom, lakiram ti nokte na nogama. Jutarnje sunce proviruje kroz tvoju kosu milujući vrat. Ako ti kažem da često prošetam stazom kojom smo išli, držeći ruku u džepu i ostavljajući otvor da provučesh tvoju ispod moje, hoćeš li mi vjerovati...?

Ako ti kažem da čitam stripove sa tvojim omiljenim junakom iako sam to već odavno prestao.

Da nosim stalno upaljač sa sobom, da prigriješ moje ruke tvojima dok pripaljuješ cigaretu.

Da sam često neobrijan i raščupan jer te takav svaki put sretnem.

Da nosim tvoje bombonice prosute po džepovima...

Ako ti kažem gledajući te nijemo, koliko te volim, hoćeš li se uplašiti i pobjeći?

TROŠICE I SRKOVI

Gledam u patike koje žvaću pune vode. Ni pod pazuhom nisam сув. Trebalo mi je ovo. Ali baš da pokisnem, ovako i sad. Da se isplačem, da svako vidi, a da niko ne primijeti. Nakupilo se pašaluka u meni pa režim i ujedam okolo. I one koji zaslužuju i one koji ne. Ovih drugih mi žao. Napunila se pluća prašine kao kesa od usisivača, pa jedva uvlačim vazduh i grabim put obližnje šume ne bi li što prije prodisao.

A voljela je mačke.

I izgledala ko mačka. Mazna, nježna i oprezna. Istezala je svoje duge noge do brade na improvizovanoj spravi od drveta kao da je od gume!

Uhvatih sebe kako je iz prikrajka gledam... onako moker, znojav i gladan ljepote, više sam sebi ličio na ranjenu hijenu koja tužno posmatra plijen. Osjeti ona moje poglede na sebi, ali začudo ne uteče. Kao da je znala da sam ranjen, da samo tražim pomoć i da sam jedva dopuzao do bolnice.

Podiže me i stavi na nosila... odgura me negdje daleko kroz hodnike... leže u topli krevet, stavi obloge na čelo, njene ruke... nježne kao krznene rukavice... dodiruju me.

Tako lijepo šuška... sve na njoj prirodno i lijepo... ti prsti... ti zubi... govori mi nešto... ja se smiješim... gledam je... ne osjećam bol... lijepo mi je...

“Hej ti! Alo!”

“Imaš li ti preča posla osim da mi gledaš u dupe?”

“Nemam”- rekoh.

Jakna se još pušila...

ČUČAVAC

Već po ko zna koji put povraćam. Ne sjećam se da sam ikada toliko popio. Držim u ruci njeno pismo. Natežem se i krivim ko porodilja u autu. E nećeš ga majkoviću više ovako. A koliko si to puta rekao, časti ti! Gadni ovi vojnički klozeti, nema grljenja i ljubljenja sa šoljom. Samo rupa. Čučim i buljim. Ne mogu da se namjestim. I opet ništa. Utrobu sam svu izbacio. Dokle više ovo mučenje? Jel' se ovako umire? Pogledam se u ogledalo i streknem! I opet muka strašna. Ali ovog puta nije "ništa"... ispade crveni komadić nečega.

E nadrljao si ovog puta vojniče! Otrijezi se u trenu. Vjerovatno od naprezanja je nešto puklo unutra i otkačilo se parče mesa. Mog mesa! Panika! A kako ću na dizanje zastave ovakav? Da ispričam majoru prošlu noć, ne pada mi na pamet. Odmotava mi se film... U drugom toaletu čujem da se još neko porađa. Sad ću da mu se izjadam. Da mi barem kaže da li da idem u stacionar ili ne. Bio je to poručnik, komandir čete. Imao je čir i pio je neke šampone često. Čudi me kako mu rogovi nisu nikli od nas. Pozdravim ga i okrenuh se na drugu stranu. Ćuti i trpi, kukavče. Nikom ni riječi!

Igramo fudbala u sred menze sa punom bocom koka kole. Udaraju cokule po cevanicama, padaju stolice i mi s njima. Pijemo, jedemo, urlamo... Bio je neki praznik.

Izlazim vani u mrak da odlijem iz bačve jer odavno preliva. Onako nikakav, vadim iz šlica potkošulju, košulju, vojničke gaće... sve! I konačno njega pronađoh. Olakšanje. Pokušavam da napišem njeno ime. Samo mi je javila da ja našla drugog. A imali smo naše snove...

Razdrljen gledam u nebo i tišinu. Padaju kokice po meni. Nikada nisam vidio tako krupne pahulje. Dok para izbija iz

snijega prošaranog žutim flomasterom, čujem moje indijance kako zavijaju ko kojoti na Mjesec.

Ulazim, nastavljam...

Dobauljah nekako do mjesta zločina. Morao sam nešto pojesti iako mi se gadila sama pomisao na hranu. I dalje me brinulo crveno parče mesa. Zamolih kuvara da mi donese nešto da pojedem.

“Ovo je ostalo od sinoć, nema ništa drugo.” I baci ispred mene par bataka s kojima smo se sinoć gađali i crvene kisjele paprike iz tegle.

Gledam i smijem se na sav glas. To parče... to je bila paprika! Ne pričaj bruku! Kuvar me gleda i pokazuje mi prstom da ćutim.

Vratih se u komandu potpuno zdrav.

Bacih par ćepanica u peć, izvukoh dvojni-ce ispod kreveta i pustih Geršvina na vokmen.

Kroz prozor posmatram jedino žensko u kasarni. Visoka, vitka i okićena snijegom. Oko nje ko mravi užurbano se vrte vojnici i spremaju za smotru.

Zamišljam je u ljetnoj haljini...

Breza je najljepše drvo.

KOŽNI ČOVJEK

Kako bi se našao tu svaki put kad bi on došao stvarno ne znam. Parkirao bi taj neboplavi tomos na sred dvorišta i ušao u kuću. Pobjegao bih u drugi kraj sobe što dalje od njega i mirovao. Okrenuo bih se prema zidu da nam se slučajno pogledi ne sretnu i čekao da se vrati tamo odakle je i došao.

A opet, taj motor, koji niko nije smio taći... ta kožna kaciga, kožne naočare sa polomljenim staklom i ta teška gruba jakna sa krznom... Mirisao je na benzin, kožu i nevolju. Pokreti su mu bili tačni i usporeni. Trajalo je to njegovo "raspakivanje". Počeo bi od rukavica (naravno kožnih) i nastavio redom. Toliko toga je bilo na njemu... kaciga, potkapa, jakna, šal, đile, čizme... a onda, kada bi sve to završio, uslijedilo bi isturanje svakojakih stvari iz džepova na astal - kožno mudo napunjeno duvanom, kresivo, kremen, trud...

Sjeo bi na sečiju pored šporeta, tetka bi mu prinijela rakiju iz kredenca, kafu i nekoliko kocke šećera, a on bi otvorio pekaru, ubacio unutra svoja ogromna stopala, malo ih napario i krenuo sa ritualom. Gledao sam ga krišom ispod očiju i pazio da me ne primijeti. Imao je grubo, izbrazdano lice, sitne oči napunjene dimom i te hitlerovske brkove. Te dvije kratke štrafte ispod nosa odavale su utisak isluženog oficira neke njemačke jedinice. Kosa mu je bila sijedo plava, masna i spljoštena od kacige. Bio je stalno ozbiljan i nikad nisam mogao primijetiti ni nagovještaj osmjeha a kamoli nešto više od toga, a kada bi se meni obratio izgledao bi ljutito i opasno. Možda je on uticao na sve moje strahove kasnije, ne znam...

"Mali! Dođi ovamo!"

I ja bih došao ne dižući pogled.

"Sad ćemo da te škopimo!"

I ja bih pretrnuo od straha.

Samo ne to čika-Hitler! Sve može samo mi murka ne diraj... govorio bih u sebi. Stajao bih tako neko vrijeme pred njim dok bi on rasturao duvan po kartici i savijao ga u fišek. A onda bi iz par pokušaja uspio da baci varnicu na taj mali grumen i zapali cigar, podižući oblak teškog dima. Drugi su to radili jednostavnije. Uzeli bi mašicama žar iz šporeta, prinijeli cigar i priždili, ali ne i on.

Ni kafu nije normalnu pio. Stavio bi sve kocke u malu šolju i tražio još. Vrelu kafu bi srknuo iz par gutljaja, rakiju iz samo jednog, a ni cigar mu nije trajao puno.

I tako, uspio bih nekako da pobjegnem dok bi mu neko od ukućana "odvlačio" pažnju pričom i pitanjima. Ovoga puta jaja su spašena. Do sljedećeg susreta. I trajalo je to neko vrijeme. Svaki put je njemu ta šala bila zabavnija nego meni. Bio je profesionalni koljač stoke.

Prošlo je pola vijeka od tada. Nikada ga više nisam sreo.

Skoro mi neko reče da je umro prije koju godinu. I ne bi mi žao. Bi mi milo.

Kome li je ostavio motor...?

DŽIGARICA

Dragutin je bio dobar ka' ljeb i čovjek o svom poslu. Radio je u pošti a živio na selu sa ženom, majkom, neudatom sestrom i djecom, koju nisi mogao prebrojati. U to vrijeme većina poštara je obavljala posao pješke ili na biciklu, a on je zbog telegrama i sudskih poziva dužio motor.

Njegov radni dan počinjao je rano, prije svitanja, jer morao je živo namiriti, očistiti štalu pa tek onda krenuti na posao. Uveče bi se vraćao kasno, umoran i pripit. I tako godinama. U potpunom mraku šarao bi žižak njegovog fara krivinama seoskog puta a reski zvug "petnaestice" parao bi tišinu. Djeca bi ga čula i po tmuši onako bosonoga istrčala na mali proplanak ispred kuće, čekajući da vide šta im je donio. Obično bi to bile neke stvari kojih na selu nema - žvake, lize, medenjaci, paštete, bijeli hljeb... A onda bi zvuk motora zamijenio dječji žagor, ušli bi u kuću i pričali na sav glas dugo u noć. Djeca bi se zabavila slatkišima a njih četvoro vijestima. On im je bio i radio i televizor. Pričao bi im šta se po gradu i okolnim selima dešava, ko je jedva živ, ko nije, kome se krava otelila i još dosta toga. I kada bi se završio "dnevnik" i savladao ga umor, zaspao bi onako sjedeći, sa nogama u lavoru, sve dok se sam ne bi probudio u neko doba i pošao u krevet. Dugo bi sijalica ispred tinjala u noć dok je jutro ne bi zasjenilo. Kuća je bila na samštini, uz prisojnu stranu blizu šume i prvi sunčevi zraci bi nju obasjali. I sve bi opet bilo isto. Prvo štala, pa stoka, pa motorom na posao.

Tog dana bi plata. I u povratku svrati do kafane malo sa društvom da popije koju, pa do mesare da uzme malo džigerice ukućanima, da ih iznenadi. Znao je da kaže njegovim na poslu: "Kad mene moja žena spremi džigaricu - ja se gušim!" I još

neke stvari potrgova u prodavnici pored, pa pravac kući. Usput svrati u još jednu kafanu i popi baš dosta. Jedva se pope na motor, potrpa cegere i nestade u noć. Duvao je neki hladan vjetar u prsa, provlačio se između dugmadi na jakni i gurao cegere u prednji točak. Na jednoj krivini se zatetura i zamalo ne pade. Nekako ustavi, potrpa sve one stvari ispod sica, okrenu i zakopča jaknu naopačke, kao doktor kad operiše, tako da mu je toplije i stavi onu zamotanu džigericu u njedra. I nastavi vožnju. Njegovi su odavno brinuli što ga nema. Djeca su stajala i čekala da se pojavi. I baš neđe blizu kuće, promaši krivinu, skliznu sa motora, udari glavom u banderu i osta bez svijesti.

Ču se prasak i mališani prvi otrčase u mrak. Motor je još radio i far je osvijetljavao prizor. Uz vrisku i plač vratitise se kući. "Majkoo! Majkooo! Tajo pao s motora! Ne mrda! Glava mu se okrenula naopačke i meso mu se vidi!" - dodaje jedno od njih. "Svuda okolo krv! "

Njih tri otrčase niz brdo, udarajući se šakama po glavi i prsima.

Motor na jednoj, on na drugoj strani puta a stvari razbacane okolo. Vriska, kuknjava... vuku ga za ruke, pokušavaju da mu vrata glavu, trljaju, dozivaju... majka mu ugledavši džigericu pored pade u nesvijest...

U neko doba on se probudi, ustade, poče da grana rukama i mrmlja, podiže motor i odgura ga do kuće.

Povorka za njim.

Dugo je selo prepričavalo događaj. Dodavali su ljudi sve i svašta, da se spando s onom kastiguljom iz kafane, da mu je ona nešto sipala u piće, da je bila s njim na motoru tada i da ju je često vozio kući... ali ovo vam je živa istina. Ja nisam bio tu, ali jeste Persa Mićašova i ona sve zna. Ispričala mi je ovo ovako od tačke do tačke.

Prošlo je dosta od tada. Dugo je nosio neki jaram oko vrata. Više se nije vrća' na posao. Izvukao je invalidsku penziju

i sad je stalno na imanju. Rijetko ide put grada. Siđe do sela kad je pazarni dan i nazad kući. Pješke. Skoro mi neko reče da ga je sreo. Ne ide po kafana više, pije samo kući. Zdeblja' se, postara' malo... ali se i dalje crveni ka odrta jofa!

Nešto mi pade na pamet... ne bi on tu penziju izvuka' da mu nisu onda čupali i okretali vrat na silu kad je pao. Poremetili neke kablove sigurno...

Glava je to!

RUKE

Naiđu takvi dani. Kiša, pa kiša i samo kiša... Sve strunu od nje a sunca ni za lijek. Će god se okreneš sve podivljalo, pa reži i ujeta ako si mu reka' i dobar dan. Ustah i skuvah filter kavu. Prosuh. Napravih nes. Prosuh. Pristavih čaj da se kuva. Znao sam da neće valjati. Nije do čaja.

Zavladao bijaše neki đavo od gripa pa čašćava još upalu pluća pride svakog ko je htio i ko nije.

Prepadoh se i ja malo, predugo me drži ova prehlada praćena kašljem.

Izađoh da se proluftiram, onako lagano... Vučem se ka' prebijeno pašće kroz obližnju park šumu i nalećeh na njega. Ko maćak u čizmama vedar i nasmijan! Pa još s toćkom.

“Okle ti tu!”- upitah.

“A evo, izađoh... pritisla ova kiša a pritisla nervoza...”

“E, taman si mi treba! Imam pun kamion pašaluka što sam prikuplja ovih dana pa da te ćastim makar pola.”

“Ne izlazim ti ja oće često... jedino ovih dana... kada me žena iznervira... a bogami me često iznervira.”

Nasmijah se. Vazda li je pozitivan kad ga sretnem. A nije ga mazio život. Otac mu je pio dosta, sve dok je mogao i dok nije obolio i pao na postelju. Majka mu umrije od jadne muke dosta mlada. Bolesti, problemi sa svim i svaćim cijeli vijek, ka' i svuće što ima.

Ugrabi on i isprića mi jednu priću.

Poće...

“Saćekale me komšije ispred zgrade jedno jutro, a ja iz treće došao, umoran i pospan, mozak mi spava! Jedva ćekam da se onako neopran i masan stropoštam u krevet. Kažu, neki sektaši grade tu blizu nekakvu crkvu, pa oće djecu da nam truju

tom njihovom religijom. A čuli smo, kad te jednom “šćepaju” - nema ti povratka. “

“Pokupismo se svi u gomilu, i uz viku i bijes, onako golim rukama porušismo građevinu. Istog dana uveče, na poslu, prosu se neko vrelo ulje iz trafoa i izgorjeh obje ruke do lakata! Vjeruješ li ovo! Do lakata!”

“Bio na bolovanje, mazao melemima, razmišljao...”

“Bogomolju nekom rušit, neću nikad više ni u ludilu pomislit’!”

Završi on besjedu.

“A ti, kad ideš gore za Švajcarsku?”- upita.

“Za Švedsku.”

“E, e... To.”

“Ne znam ti ništa, ne smijem krenut’, vidiš kaki sam. Bojim se da se još više ne razbolim tamo... pa bruka!”

“Ne boj se ništa! Slobodno putuj, radi, uživaj! Možeš i da skačeš iz aviona bez padobrana, neće ti ništa biti!”

Ja stadoh zbunjen...

“Da si išta valjao - već bi ti nešto bilo!”

Vraćajući se lagano kući, ne mogah da prestanem da se smijem. Šta mu pade na pamet...

Uljepša mi dan.

A i kiša prestade.

ZLATNA KRILA

Bilo je vrijeme redova.

Red za vareniku, red za gorivo, red za kafu, za ulje, za pilad i tako redom. Prodavnice hrane su izgledale kao stara napuštena skladišta. Po par buđavih artikala na policama koje niko nije htio i to je to. Oživjele bi jedino tada kada dođe nešto i kad se napravi gužva. O radnjama za prodaju tehnike da ne pričam.. polumračni muzeji sa jednim gramofonom, građevinskim kolicima i par lopata.

Jedini bijeg iz tog sivila bijaše Rai Uno i MTV. Gledali smo život a živjeli bijedu. Bio sam tako zaluđen zapadom da sam čvrsto odlučio da idem tamo i nađem sebi ženu koja će ličiti na tamnoputu voditeljku Lisu Jansen. Ali o tome ću drugi put.

Da mi je onda neko ponudio govno sa zapada, ali fino upakovano, onako kao što to samo oni znaju - pojeo bih ga u slast, prije nego najljepši kolač sa naših prostora!

U glavni grad se nije išlo bez velike nevolje. Ili volje. Hiljadu kilometara tamo-amo. Baš kao i danas i tada sam petljao oko foto-aparata. Zaradih nešto para čišćeći krug Željezare i kupih polovnu "Prakticu", koja se ubrzo pokvari. Pade mi jedne prilike, dobi potres mozga i prestade da radi. Nije joj bilo lijeka niđe prije Beograda. Baš u to vrijeme čusmo da se otvorio veliki McDonalds na Terazijama. Eto, više nego dovoljno razloga za put. Da opravimo ovog nesretnika što sam ga pazio više nego sebe i da po prvi put probamo američku hranu. Pozvah druga, spakovasmo "bolesnika" u kutiju od cipela i pravac željeznička!

Plan puta je bio ovakav: krećemo u deset sati uveče, dolazimo tamo ujutro, ostavljamo aparat kod servisera, jedemo

hamburgere, pokupimo makinu i palimo nazad. Kući smo do ujutro. I naravno, niko da ne zna za ovo.

Dođosmo! Uđosmo! Miris zapada! Naoštrili se nas dvojica, nismo od sinoć ništa jeli, platismo, shvatismo... Kutije šarene, lijepe, velike... u jednoj nešto malo, plastično, okruglo... u oko da stane. U drugoj pržena krtola... svaka ista i ko olovka prava i dugačka. Izađosmo i za sobom ponemosmo miris mašinskog ulja što čitav restoran na njega zaudara.

“E ovo je hrana, batoo! A ne ko ona kod nas dolje, pi! Svaki dan bih jeo ovo i pio pepsi!” Izgovorih to, ne baš siguran u to što zborim. “A viđe li života ti one lepinje! Ni jednu tačku ni ogrebotinu nemaju! Kao da ih je neko šmirgla’ najsitnijim papirom, onim za kola, pa ih onda lakirao.”

Serviser mangup, snimio nas da moramo brzo nazad, da smo odnekud daleko, pa uračunao u cijenu i knjige djeci i ženi cipele. Odra’ nas ko Musa jarca! Svaki dinar nam uze!

Mi gladni na stanici. Čekamo voz. A zamirisale pljeskavice iz obližnjeg kioska ko za inat, pa mi se čini gdje god se pomjerimo onaj miris ide za nama ko izgubljeno kuće. Preturamo po džepovima... povratna karta i nešto sitnine što nam je preteklo... imamo tačno za dvije.

“Šta ćete od priloga?”

“Od svega pomalo!”

Držimo sa obje ruke ono čudo nalik na kornjaču... lepinja vruća, nabrekla, curi na sve strane, pljeskavica prs’ debela! Ukusno... mmmmm...

Pogledasmo se i nasmijasmo.

“Što kolijevka zaljulja, to motika zatrpa!” - reče mi jednom drugarica.

BERMUDSKI TROKUT

Trebao je to biti samo jedan vezani let Stockholm-Beč, Beč-Titograd. Ali nije.

Februarski dan, vedar ko mi. Sjedimo, držimo se za ruke i gledamo u oči. Približavali smo se aerodromu glavnog grada Austrije. I tada počinje poigravanje vjetra sa našom malom elisnom kućom. Prvi put nas je okrenuo za devedeset stepeni pri samom dodiru piste. Uzlećesmo. Drugi put ista stvar. Primićemo se pisti. Tumbamo ko preko krtole! Svi šutimo i čekamo. Zamalo krilom ne zakačismo pistu. E treći put su bila zgrčena lica putnika, pomalo vriske i širenja zenica. Čudan osjećaj. Viena lijepa, osunčana i bijela. U avionu mračno i mučno. Ona mi steže ruku. Približavamo se. Udarismo jako o pistu i nekako sletjesmo. Znojavi. Ne možemo da ustanemo. Noge ne rade.

Hotel je bio mali i topao. Soba je čvrsto stajala na zemlji. Otvaramo prtljag i nalazimo tuđe stvari. Nema veze. Sjutra ujutru nastavljamo let pa ćemo prijaviti slučaj.

Ležimo goli i ćutimo. Premotavamo po glavi koliko smo bili blizu. Izlazimo vani. Kupujem joj kale jer voli kale. Šetamo mračnim ulicama. Liči na Beograd. Čujemo naš jezik. Jedemo kebab umotan u papir. Umor nas sustiže. Idemo nazad u sobu. Opet smo goli. Toplo. Gledam je.

Ustali smo rano. Taksi nas već čeka. Na aerodromu slabo koga. Biro za izgubljene i nađene stvari ne radi. Ne znam šta da radim s tuđom torbom. "Slučajno" je zaboravljam ispred zatvorene pošte pored toaleta i žurim na avion. Ulazimo i čekamo čitav sat. U neko doba prilazi nam neki ogroman robot-pauk i prska po nama tečni puding od maline. Ne vidi se ništa. Čitav avion je preliven ko kolač. Polijećemo.

Negdje na pola puta kapetan javlja da se avion pokvario i da moramo u rikverc. Vrcemo se. Izlazimo. Jedna baba u čudu kako se promijenio titogradski aerodrom. Traži snahu i sina koji je čekaju. Ne može da shvati da smo opet tu. Objasnjavamo joj da nismo nigdje ni mrdali. Dvapat ništa je ništa. Crv nije ni postojao. Ovi na razglasu još pozivaju putnika koji je ostavio prtljag da ga uzme. Ne pada mi na pamet. Misle da je bomba. Briga me. Samo da dođemo kući. Ušli u drugi. Ovaj je velik i nov. Ko da je sad raspakovan. E ovo je avion - govorim u sebi.

A ne ka onaj krepalj. Već sat i više sjedimo i ne mrdamo. Ulaze i izlaze ljudi u nekim čudnim uniformama, motaju se po kabini... Mene traže sto-posto! Teroristu sa torbom. Ovi na razglasu prestali da pozivaju putnika sa prtljagom. Ja se uljega u sic i ćutim ka' miš u žitu. Konačno javljaju da je i ovaj novi srećo pobataljen i da treba da se selimo u drugi avion, mada im ja ništa ne vjerujem. Prije će biti da oće da me u aps strpaju, pa kontam lakše im je kad izađemo svi. Vjerovatno misle da imam nešto kod sebe.

Izađosmo. Očekujem da se bače na mene. Poslije svega postaje mi jasno da treba nešto ružno da se dogodi. Predlažem da idemo vozom. Ovaj s razglaša opet "proradio". Zove, ne patiše! Uđosmo u JAT-ov stari dobri Boing. Polećesmo. Spasih se ja. Kolica sa pićem i grickalicama sva otučena, stjuardesa umorna i raščupana, poluotvoreni škafovi, izdrvena sjedišta... raj! Još samo da sletimo u Beograd, pa da ufatimo let za Titograd i da se dofatimo rodne grude.

I bi tako.

Bilo je toplo za to doba godine. Pljuvala je neka sitna kiša. Izlazimo iz aviona i stadoh na tle.

Moja zemlja. Htjedoh da kleknem i da je poljubim ko papa ali me bi malo sramota od neke djece. Miljan nas već čeka s njegovim merdžom ispred. Prijavljujem nestali prtljag

službeniku na šalteru. Opisujem kako izgleda. On gleda preko mog ramena. “Je l’ onaj na traci?” -kaže. Okrećem se...

“Taj je.”

Kiša nas je pratila sve do kuće. Ona i taj smiješni brisač stakla koji je skakutao ispred nas...

Čekala nas je vruća supa.

Život je ljep.

TARTUF

“Zašto voliš da slikaš raskrečene žene?” - upita me jedna novinarka gledajući fotografije razbacane po podu studija.

Pa će baš tu nađe...? - rekoh u sebi.

“Ona samo sjedi muški.” - odgovorih.

I sjetih se našeg opijanja...

Pili smo sve! Najjača piva u vinskim čašama, najbolja vina u pivskim čašama, koktele, žestoka pića... fačarili se i smijali kao tinejdžeri u čošku kafea. I bilo nas je briga za sve. Bila je galantnija od mene. U stvari, kada bi ona to radila, radila bi sa mnogo više stila. A ja sam joj se prepuštao i puštao da se razmaše, da prosipa okolo svoje sokove.

Bila je ludo hrabra. Malo ko je to znao ali tom hrabrošću je prikrivala svoju ranjivost. Ispijajući pivo gledam je kako se približava. Prvi put je vidim u haljini. Konačno ljeto. Mislio sam da ne može biti ljepša, ali svaki put bi me demantovala noseći sa sobom “nešto” što bi me opilo. I uopšte ne bi bilo važno šta je obukla, da li je noge depilirala, da li je umorna ili vesela. Da li je našminkana ili bijesna. Tiha ili bučna. Važno je bilo da je tu.

Njeno lice je odavalo neki privid gorčine, ljutnje i bola. Ali ispod tankog tvrdog oklopa nalazila se Ona. Takve žene se veoma rijetko srijeću. Mnogi prožive vijek a da je ne sretnu. Ili budu sasvim blizu ne bivajući svjesni njene blizine.

One su kao tartufi. Rijetke, egzotične, ljekovite, štetne, otrovne... zavisi koliko vas vole ili mrze. I ne rendaju se po jelu. One vas rendaju!

Svaki put bih izabrao zaseban i miran kutak da što više uživam u njenim čarima. Da, bila je prepuna nektara. I niko joj nije mogao ništa. Bila je neuništiva. Život bi je gazio a ona bi

mu svaki put uzvratila i bivala sve jača i ljepša. I svi ti ožiljci po njoj i u njoj samo bi pojačavali i naglašavali njenu ljepotu.

Mogla je da zavede svakog kog je htjela. Od mesara do diplomate, od seljaka do aristokrate. I niko nije ostajao imun na njen šarm i bivao bi trajno “zatrovan” njenim sokovima. Odavno sam podigao bijelu zastavu pred njenom ljepotom.

Nisam birao, bio sam izabran.

Ležimo znojavi i gledamo u plafon. Nemam damara da se pomjerim. Treba mi nešto slatko. Bacih pogled na uključen tv. Završetak filma...

Zavukoh ruku ispod kreveta da napipam prosute medenjake...

“Otkud ti ovaj top?! “

“Pa moj je... moram se braniti.”

“Magnum 500 S&W! “

“Pa će si njega našla!”

“Šališ se?”

Uze mi ga iz ruku i uperi prema meni.

“S tim se stvarima nikad ne šalim!”

Izgledala je tako seksi...

UVIJEK NJIHOV, NIKAD MOJ

Spoznah jednu skandinavsku izreku sasvim slučajno, potpunu kontru onoj našoj poznatoj, da ne kažem izlizanoj: “Ko visoko leti, nisko pada.”

Izrekoh je jednom prilikom u polupripitom stanju nekog kluba upijača piva, komentarišući nastup švedske fudbalske reprezentacije na Svjetskom prvenstvu. Na to će ovaj meni: “Zašto mora biti tako? Mi imamo puno bolju!”

“Koju?”

“Ako visoko nišaniš, visoko ćeš i da pogodiš!”

Bijah zatečen.

I zamisli me to...

Vazda sam i kao dijete nekako bio skroman u željama. Nikada nisam “gađao” visoko. Uvijek bi nišan spuštao malo niže. Tako su me učili. I kada bi kao klinac pošao negdje u goste, prije nego uđemo bi mi skrenuli pažnju da ne uzimam ništa sa stola, da ne tražim ništa od igračaka, da ćutim i budem miran, da i kad me ponude nešto odbijem i kažem hvala ne mogu, malo prije sam se baš prejeo istih tih kolača. Da ne pomisle ljudi da nemamo. A imalo se. Nije da nije. Nego, slađe tamo... i ljepše igračke.

I tako, čekajući da me opet ponude, da navale sa nutkanjem, vrijeme bi prolazilo a ja bih ostajao gladan i željan raznih stvari. Ponekad bih uz žestoko navaljivanje popustio i uzeo, ali tada bih imao alibi da sam morao, da su me bili pričerali uza zid, da nisam imao kud... ali to je bilo baš rijetko. Ispostavilo se da je sve to bila pogrešna taktika. Kada tražiš malo - dobiješ malo. Ili ne dobiješ ništa. Eto, zato je neskromnost vrlina. A učili me drugačije. Sve one vrijednosti

nekada, sada su već odavno samo mane za isprdavanje. Dobar je dobar ali loš je bolji.

Prismoći, prištedi, ostavi za sutra, ne budi alav... nisi gladna godina pobogu...

E, jesam!

I da mogu da vratim film ispočetka, uzimao bih sve što mi ponude! I tražio još! Pritom, ne mislim samo na djetinjstvo. I ne samo na kolače. I ne na sve one krišom načete bombonjere...

I sad sam prokleta isti takav! Nikakako da to promijenim. Ne može.

Smazah čitavu čokoladu od 300 grama i ispih vinjak-kolu do dna.

Prave stvari nisu prave ako nisu u pravo vrijeme.

Zato, za sve ono što smo propustili a nismo htjeli...

Živjeli!

TIČURINA

Lars je bio Tordov drugar i vlasnik lanca butika farmerica po Skandinaviji. Bio je visok, lijep, mlad, uspješan, skroman, tih i nadasve urban. Pomalo sam mu na svemu od ovog zavidio. Kako god bih se obukao i sredio, kakav god auto da sam vozio, pored njega bih se osjećao kao rođak sa sela. Jednostavo, neko se rodi sa tom neusiljenom prirodnošću.

Često bi se sretali za vrijeme pauze, kupovali bi hranu za ponijeti u obližnjem meksičkom restoranu i zajedno ručali na klupi ispred. I tako bi posmatrali ljude okolo, pekli se na suncu, jeli i više ćutali nego pričali.

Radili smo neke kancelarije u blizini i bili tako umorni. Jedva dočekasmo da nam napune velike činije od stiropora onim mirišljivim šarenišem. Izadžosmo, sjedosmo, navalismo... Ispred naših nogu ptica. Gleda nas pravo u oči i tačno kao da traži da joj nešto damo da jede. Tord joj baci malo, ja isto, a Lars ponajviše. Viđe ona da od nas nema vajde i priđe bliže Larsu. On joj opet baci podosta, pa opet, pa opet... dok nije ostalo ništa. Ko bi rekao da ta živina može toliko da pojede.

Švedani ne znaju za ironiju. Za sarkazam još manje. Čak ni psovki nemaju puno. Dvije.

Tičurina se nakrka i jedva poleće koliko bijaše nabubrila. Ode.

“Bravo ti ga, majstore! Spasio si svijet!” - izleće mi vrhunska kriptona ironija domaće proizvodnje.

On me pogleda držeći prazan tanjir i reče mi bez trunke ovih naših “mirođija”: “Ma nisam, Neške, nisam. Ja sam samo nahranio jednu pticu.”

Ja ko’ posran!

Odosmo ja i Tord nazad u kancelarije da mažemo zidove.

A meni se i dalje vrti ono...

“Ja sam samo nahranio jednu pticu.”

A šta si ti uradio posro-posrani... nekako se nastavljala ta rečenica u mojoj glavi...

Shvatih da urbanog frajera ne čini garderoba, auto i nisko čelo, već neke sasvim druge stvari.

Moj Neške...

ŠUŠKAVA

“Šta imaš od nekretnina?”

“Reno 4 (pokvaren).”

“A od pokretnina?”

“Biciklo.”

“I ništa više?”

“Pae...”

Imala je divnu gustu kosu ali izgleda malo toga ispod nje.

“Bogomi sam ti ja došla autom, autom ću i da se vratim!

Džabe si se trudio!”

Reče i okrenu mi leđa, vidno razočarana.

A stigao sam bio do druge baze, skoro...

Prigrlih šank jednom rukom a drugom kriglu piva umjesto nje, i iz duška je popih.

Sretoh je skoro na biciklu, vuče neke cegere sama... postarala i zapuštena... Baba! Čuo sam muž je maltretira... buljuk djece joj načinio, u nekoj garaži od blokova žive. Ali vozio novog golfa guzonju.

To je onaj što je doveza' ono veče.

KAD TI ODE GLAS

Nikada nisam trčao za ženama.

Ne zato što sam tako htio, nego zato što nisam ni znao ni smio. Bio bih oprezan kao sa opasnim meduzama. One bi nekako dolazile do mene, obgrlile me njihovim rukama i nogama, opile mirisima i ukusima, lagano ubrizgale sokove i bio bih njihov. Ne znam šta ih je privlačilo. Valjda ta moja “pašteta” faca, koja nije pokazivala nikakvu emociju... baš nikakvu. Kad bih se ljutio izgledao bih isto kao kad bih se smijao i kad bih bio tužan. Kameno lice. Samo sam ja vidio sve te priče kad bih se sreo sa sobom u ogledalu.

Što sam bivao stariji sve sam više srao a sve manje jeo. Trebalo je brzo reagovati i mijenjati stvari što prije. Kada napunite 50 i postanete većinski vlasnik svog života, puno drugačije gledate na stvari. Onaj dvocifreni broj kompleksa koji ste uprtili na leđima još od rane mladosti, koji je sve do skoro bivao teško breme, polako je počinjao da vas zamara i lagano se pretapao u vrline. I sav taj period do pet nula sam zvao “uvijek svačiji - nikad svoj”, a ovaj drugi, mnogo zanimljiviji i životniji “uvijek svoj - boli me moj”!

Elem, ili dakle, šta kome milije, pojavljuje se ona i traži da joj načinim set budoar fotografija.

“Spavate li sa svakim modelom?” - upita i trgnu me dok sam štelovao svijetlo. Bili smo sami u isušenoj vrtači jezera.

“Sa svakim drugim” - rekoh, bez ikakvog razmišljanja, ni sam ne znajući zašto.

Zgrabih je za struk i sočno poljubih. Legosmo na improvizovani krevet od grana i lišća. Dugo smo se valjali po ispucaloj i suvoj zemlji. Bili smo znojavi i prašnjava.

“Hoćeš pivo?”

“Daa...”

Fotografije su bile neupotrebljive.

Ali mi i te kako jesmo.

Zajedno skoro vijek. Malo li je...

SVE ILI NE

Dugo se ljeto rvalo s proljećem te godine. I prvi pravi tropski dan iskoristismo da ispenjemo obližnju planinu čije vrhove često gledasmo sa gradskih terasa srčući kavu.

Šedio je i ćutao u polumračnom ćošku seoske prodavnice mješovite robe, naslonjen na hladnu furunu i umašćeno staklo izloga, ritualno motajući krdžu i gladeći znojavu pivsku bocu. Imao sam utisak da njegovi pokreti traju vječnost i da je svaki hiruški precizan i rutinski. Ja i drugar, par mještana, on i krupna zgodna prodavačica mesnatih obraza za banak. Ova dvojica raspravljaju o Klintonu, Miloševiću, Nato bombardovanju, kao da se to juče zbilo a ne ima taj zeman.

“Slušaj, da je mene pitao, ja bih to sve drukčije uradijo.”

“Kako to misliš veseo bijo? Ja ne bik, no baš tako kako je on.” - reče ovaj drugi.

Bijahu začadili od duvana i zapjenili od priče ali mi ovaj izdvojeni što ćuti bi zanimljiviji. Možda je imao tu oko šezdeset i koju ali je izgledao bar dvadesetak stariji. Malo nakrivi kapu, namjesti se spram sunca, i tek tada primijetih grubo, izbrazdano lice i velike ispucale šake ko cerova kora. Imao je manjak zuba, ali začudo samo jednim potezom prinese ustima novu flašu piva, iskezi usamljeni očnjak u donjoj vilici i čep odleće na patos. Lagano zavuče kažiprst u grlić, povuče ga naviše, puknu vakum, pomilova bocu, navede i iz duška je svu popi.

“Tebe da pita?! A ćuti, jado, tu... prismrdi!” - prozbori iznenada, uključujući se u priču.

“Stvarno je treba doći ođe u ovu vrlet i pustaru da tebe pita šta mu je činjet. Kako se ne šeti toga Bog ga njegov maza!

Spasio bi toliki narod! Tebe, koji ne zna ni ovce sa ispaše vratit' u istom broju, nego mu ih vukovi uz put kobusaju.”

Ovaj prekinu ka ‘mačem.

Nema mi veće časti nego zašesti u seoske prodavnice mješovite robe, popiti pivo “iz vode” poslije dugog pješačenja planinom. Sav taj nesklad na prvi pogled, kasnije, kad malo bolje pogledam djeluje skladno i sasvim prirodno. Poluprazni rafovi sa petrolejkama, opancima, gustim sokom na razbijanje od neranže, čajnim kolutićima, sirovom kafom, grabuljama, čaktarima potpuno se uklapaju sa usisivačem, sjeckom i starim mobilnim telefonima... pa opet raf sa petit keksom, pa lap top sa polomljenim ekranom... “povoljno” napisano mastiljavom olovkom.

Ta mjesta polako izumiru, lagano ih proždiru veliki marketi i što ih je manje i što su dalje od grada - sve su mi draža i vrednija. Ali, ne radi se tu samo o mjestima i prostorima. Ljudi su tu ono najvrijednije. Kao i hrana, voda i vazduh, ostali su čisti i nezagađeni modernim vremenima. Tu su još ljudi ono što jesu... svoji. Onakvi kakve ih je Bog stvorio. I ne stide se sebe. Naprotiv.

A mi... mi iz grada. Mi smo svačiji ali najmanje naši. I tek kad stanemo pored njih vidimo razlike na kojima im potajno zavidimo.

“Oćete pivo, rakiju ili oboje?”- upita ona.

“Oboje, pa puta dva” - odgovorih i razvukoh usta ne pokazujući moje krpeljvine. Ne prođe puno i razveza nam se jezik. Nalaktismo se na bank i počesmo je bezazleno “zadirkivati” kako je zgodna, je l' udata, ima li momka... Ona zgodna, zdrava, jaka i spučena ko “volga”. Mi sveli i usukani od penjanja ka pritke za boraniju.

“Eee, ne možete vi “paprikaši” iz grada meni ništa, da vas je još toliko! Ovo što vidite je sve sa skorupa bašo!” - isprsi se još više, pokazujući gabaritno poprsje. Svi se nasmijamo u

glas. Nije bilo razloga da joj ne vjerujemo. Dođe nam još jedna tura od “ćutljivog”. Pridružismo mu se.

“Kaka je to djevojka bila u mladost! Nije bilo take ljepote i prirode nadaleko.”- reče nekako da čuje i da ne čuje.

“Toliko je prosaca imala da je mogla čitavo selo njima da ogradi. I osta sama.”

“A vi, jeste li oženjeni?”

“Nismo, ima vremena. A i čekamo onu pravu.”- izgovorih za obojicu ka’ da smo sijamski blizanci.

“A vi ste mi pa neki pravi!”- reče smiješeći se.

“Nema pravih, djeco. Nego grabite život. Samoća je čudna bolest... navikne se čovjek poslije nekog vremena pa je zavoli i prgrli i ne može bez nje. I onda je kasno. A čeljade bez onog drugog i nije čeljade. Samo je pola njega.”

Primičemo se “plasteniku” sa ljudima, planina ostaje u retrovizoru daleko, a meni i dalje u glavi ona njegova: “A ti si mi pa pravi”.

I stvarno, kad malo bolje razmislim, nije do njih bilo...

Do mene je, priznajem.

Ne prođe puno, ovaj drugar se oženi i dobi sina.

Sretremo se ponekad... idu po planina, kampuju, beru pečurke, pecaju zajedno...

A ja i dalje tragam za “onom pravom”...

NEUMORNI SVIRAČI

Dugo je nijemo gledao u tu beskrajnu liniju ispred. Terasa je bila na samoj litici uz more, dobro ušuškana u borovo - hrastovoj šumi i osim komaraca, pčela, mrava i slične živine nije imao čemu da zamjeri.

Svitalo je i nipošto nije želio da propusti taj spektakl. Tražio je najbolje mjesto. Falio je tu vinjak, ali boca bacardi ruma koja se slučajno našla u mračnom i vlažnom špajzu kuće mogla je itekako da nadomjesti njegov izostanak. Naravno, kafa se dimila i bila na dohvat ruke da se povuče prvi jutarnji srk i ubrizga željena doza kofeina. Sve je spremno i može da počne. Laganim potezom nasu rum u kafu, podignu noge na metalnu ogradu i ostade nepomičan iščekujući koncert.

Tišina.

Zavjesa se povlači i noć neprimjetno odlazi nekamo drugdje. Tamo, desno u šumi, gdje je olizak sunca naćeo jutro, ćuje se prvi gudać... pa drugi... i tako redom, kao na pozornici. I kako se šuma osvjetljava tako su i oni sve brojniji i zvućniji. Sjajan orkestar! Źmureći i mašuću rukama kroz vazduh kao dirigent, u jednom trenu zanosa osjeti na ramenu toplinu i svjetlost.

Sjeti se nje.

Sjeti se i njenih ruku omotanih kao najtopliji kardigan oko njegovog vrata. Sjeti se njihove jutarnje ćutnje... njenog protezanja, izvijanja, nepročitanih knjiga razbacanih okolo, naoćara za sunce i nju, mirisa laka za nokte... mackanja raznim uljima prije silaska na plažu. Samo njihovu plažu. More. Goli. Toplo. So na njenoj koži. Dodiri. Zvukovi...

Trgnu se.

Zrikavci završavaju svoj repertoar, pakuju instrumente i neprimjetno prepuštaju pozornicu cvrčcima. Oni su laganiji. Nježniji. Oni su za kraj.

Boca je bila prazna.

I ta kuća je bez nje bila jezivo prazna. I plaža. A on je bio pun gorčine.

Ustade, pređe rukom preko metalne stolice od kovanog gvožđa na kojoj je nekad ona sjedjela, nešto promrmlja, baci pogled još jednom na rumeni horizont i pođe da je sanja.

BRAŠNJAVI PONI

Izbaciše nas tačno kod parka. Mahnusmo im u znak zahvalnosti.

“Sljedeći put ćemo se bolje spremi”- rekoš, ni sebi ni njemu. Razdvojišmo se. Trebalo je kući doći što prije. Znao sam što me čeka. Uđoh pokunjen.

“Pogledaj ga samo! Će si bio čitav dan? Svuda smo te tražili. Ne znamo jesi li živ! Briga tebe što se mi šekiramo. Zar ne možeš ko druga djeca, da se igraš ispred zgrade i ne glibaš tako? Zovi-ne-zovi, traži-ne-traži, pričaj-ne-pričaj, ne pomaže ništa.”

“Nego, sad fino nađi i uberi jedan dobar prut. U stvari dva, pa ćemo mi izabrati bolji. Aj sad. I požuri!”

Batine su mi bile kao obrok. Sva normalna djeca su dobijala batine. Skoro svaki dan bi me čekalo “sledovanje”, obično oko ručka.

Odoš bez riječi. Da im kažem? Ni za živu glavu! Tu, uz samu zgradu bio je mali park i velika vrba u njemu sa bogatim asortimanom “žitkaća” (tanki, savitljivi i izdržljivi prutevi, koji su se kao bič omotavali oko tijela i pekli ko sam đavo, prim.aut.). Obično bih otegao potragu za njima ne bi li došao neki nezvani gost i prekinuo “egzekuciju”, nadajući se da će biti odložena za neko vrijeme i samim tim bi “optužnica” zastarijevala i bio bih pomilovan.

Kako bih vam opisao tu količinu sreće koja bi me obuzela i trajala istim intenzitetom skoro stotinu dana. Pa da čovjek ufati da je utovara u sve one vagone za rudu na željezničkoj stanici, što ih nismo mogli prebrojati, ne bi mogla sva stati. Sreća bi počela proglašavanjem kraja školske godine i euforijom bacanja knjiga i svesaka u nebo.

Raspust! Ljeto! Sloboda!

I svi bi se radovali. I mi đaci i nastavnici i životinje u zoološkom vrtu u dvorištu škole i šarene tigrice u volijeri pored zbornice... baš svi.

I onda bi negdje poslije podne u vrijeme ručka udario taj ljetnji pljusak, pokupio prašinu i sprao sva dešavanja i probleme koji su me opterećivali proteklih mjeseci. Čuli bi se povici djece koja su skakala vani po kiši i zveckanje tanjira i kašika kroz otvorene prozore stanova. A onda bih zaspao.

Sve je bilo spremno za veliku avanturu. Čekao me je na dogovorenom mjestu. Planirali smo da za nekoliko sati dođemo biciklom do susjednog grada, malo se odmorimo i onda vratimo nazad. Dan je dug i niko neće ni primijetiti da nas nema. Nas dvojica, jedno biciklo marke “pony” i pedeset i kusur kilometara ispred nas se činilo kao lagan zalogaj. Ali nije bilo baš tako.

Mijenjali smo se. Jedan je sjedio na sjedištu opruženih nogu i držao se za ovog ispred koji je stajao i okretao pedale. Preživjesmo veliki mračni tunel. Jedva izdržasmo desetak kilometara. Stadosmo kod jedne seoske prodavnice da uzmemo malo vazduha i vidimo šta ćemo dalje. Olučismo da se vratimo. Problem je samo bio kako, pošto smo potrošili dosta vremena (i snage) “kotrljajući” se niz brdo dovde. Ispred nas je bio parkiran kamion i istovarali su brašno. Tablice su obećavale povratak. Pogledasmo se. Hajde da im pomognemo, pa da ih priupitamo da li bi nas povezli do grada. I makinu, naravno. Tako i bi. Utovarismo bickilo pozadi, popesmosse na karoseriju i krenusmo. Kako izađosmo na magistralu tako vjetar podiže ceradu i brašno prosuto po drvenom patosu. Bijela prašina pada svuda po nama i biciklu. Smijemo se iz sveg glasa. Padaj, samo da dođemo kući. Kroz zadnji otvor posmatramo kako vijuga cesta.

Mi srećni, odvažni i brašnjavi.

I poni isto.

IŠLERI NA JABUCI

Čak i oni sa najdebljom korom ispod kape ukapiraše da smo se izgubili i da se samo vrtimo u krug.

Bravo ti ga, majstore- rekoh u sebi. Konačno ti je uspjelo da upotrijebiš to malo sivih ćelija što ti se praćakaju po tintari. Pogledah dugu kolonu zombija iza sebe... Hodamo već satima.

“Pet minuta pauza!”- povika glavni s brčićima.

Umornu tišinu samo povremeno paraju prigušeni uzdasi. Drugar pored izuva čizme i pokazuje mi krvava stopala ne pokušavajući da skine slijepljene čarape i pogleda stanje ispod. Lagano vraća sve nazad. Gleda me nijemo. Dobro je da sam obuo sve koje sam imao, pomislih. Petoro u sred juna. A smijao sam se čovjeku kad mi je to rekao.

“Pokret!” - prodra se opet onaj isti.

Uzimam mu pušku a onaj do njega borbeni ranac i nastavljamo marš pridržavajući ga.

“Došli smo kao “májci” a svi ćemo obršit’ ko “junci” !”- povika neki šaljivdžija. (majska i junska klasa, prim.aut.)

Kolona se jedva kreće. Teren je težak, kamenit i izbrazdan kanalima što ih je voda načinila. Bestrzajni top se raspao na dva dijela, te jedna grupa nosi točkove a druga dugačku cijev na smjenu. Zamišljam kasarnu i moj dolazak, tvrde ugažene dušeke, vojnu kantinu i marendu... metalne kasete za stvari i klimave krevete na sprat, jutarnju fiskulturu i trčanje u cokulama, kuvanu slaninu za doručak i gustu maglu okačenu po prozorima...

Došao sam pred samo večer, poslije mnogosatne vožnje starim i prašnjavim autobusom. Na platou ispred bioskopa spazih nekolicinu plavokosih mladića i pridruživ im se. Dođe još neki garani. Dvojica iz Slovenije, jedan iz Makedonije, par

njih iz BiH i ja. Lako nas je bilo prepoznati; mladi, različiti, zbijeni u grupe, nosimo omanje torbice i vrtimo se okolo ko zbunjeni turisti u malenom gradu. Popismo po par kokti na terasi pored, odgledasmo film i pođosmo put kasarne u mrak. Približavamo se. Na prijavnici samo jedna sijalica tinja u tmuši, vojnik i parola iznad. Piše: “DOBRO DOŠLI”.

“To ti važi samo dok ne uđeš!”- reče ozbiljnim glasom, primijetivši da gledam.

“S druge strane ti piše najebali ste, hahaha! Uđosmo i okrenusmo se. Nije pisalo ništa. Onaj osta da se kliberi.

Tamo nas skinuše, kupaše, ošišaše, zaprašiše i poslaše da zadužimo opremu. Jedan mladi dugokosi “indijanac” se nešto joguni, ne da da mu diraju kosu. Ostali čekaju. Posle kraćeg koškanja se izdvoji sa strane, prekrsti noge, sjede, izvadi nož, otkinu sebi rep i stavi ga u torbicu. “E, sad možete!”- reče.

“Šta će ti rep, gušteru, da nećeš da ga zalijepiš pozadi kasnije, hahahaha!” - dobacuju oni s mašinicama.

Uđosmo u spavaone. Legosmo. Ćutimo. Mrak. Zamišljam svoj krevet i kuću. Sve nam novo i čudno. U neko doba zaspah.

Čuje se jaka zvonjava. Uzbuna, jutarnje postrojavanje! Trčimo okolo ko muve bez glave pokušavajući nekako da se obučemo. Niko nikoga ne poznaje. “Hejj, pa to si ti!” “Jesam, a ja se sve mislim jesi li ti onaj od sinoć iz grada.”

Svi smo u maslinasto zelenim “pidžamama”, bez brade, brkova, bez kose... svi smo nekako... isti!

Kiša ne prestaje da pada. Mokri, umorni i gladni koračamo kroz gustu šumu. Konačno pronalazimo garnizon. Nikada do tada nisam vidio toliki pljusak i toliku vatru. Na sred logora ogromna buktinja i većina oko nje. Čudno mi kako se ne ugasi po ovalikoj kiši. Pravimo improvizovane male šatore od šatorskih krila. Čistimo oružje i sušimo prnje pored. Kiša ne odustaje. Ni mi. U neko vrijeme se smilovaše

ovi sa zvjezdicama i brčićima te narediše da idemo u šatore.
Uvlačimo se četvoronoške u te malene šestoležne skalamerije.
Konačno suvo i toplo.

“Još da ima nešto slatko, bilo bi ko u hotelu...”

“Ja znam! Ima jedna prodavnica u selu pored. Iskrašću se nekako i eto me brzo.”- prozbori iz ćoška.

Pokupismo nešto para i poželjismo mu sreću.

Eto ga ubrzo nazad sa deset pakovanja “išlera”.

“Nisu imali ništa drugo”- reče ozaren i izruči sve one kutije ispred nas. Oči nam zacakliše. Neko upali tranzistor. Muzika... kolači... aleluja! Jeli smo i slavili do kasno u noć, onako ležeći u vrećama ko sardine u konzervi. Eh, kakva je to bila klasa... i kako su samo slatki bili ti išleri na Jabuci...

A pitate se šta smo slavili? Pa... mladost, drugarstvo... život!

Malo li je...

Majska klasa '87,
Jabuka, opština Pljevlja

UZBRDICA

Živio sam tada u Majorni, starom i trošnom dijelu Geteborga. Nekada je to bio radnički kraj, sa drvenim, niskim zgradama i teškom lučkom pričom, a kasnije, kako su se vremena mijenjala, studentski grad sa mnoštvom mladih ljudi koji su se opijali i zujali okolo po parkovima i restoranima.

Stan je bio u prizemlju, u zgradi na samom vrhu brda, tik uz cestu, tramvajske šine i groblje sa druge strane. U stvari, bio je to poslovni prostor koji je preuređen za stanovanje, tako da sam umjesto prozora imao ogroman izlog pokriven zavjesom. U dnevnoj sobi bili su sofa, veliki, kutijasti tv i muzika, u kuhinji četvrtasti sto, stolica, kuvalo i stari frižider. Spavaća soba je bila u podrumu, ličila je na magacinski prostor, što je vjerovatno nekad i bila i imala je jedan uski, dugački prozor sa pogledom na noge prolaznika, i tamo skoro nikada nisam zalazio. Ustao bih ujutru, razgrnuo zavjesu, skuvao sebi kafu i kao u pozorištu predstavu, posmatrao kroz izlog ljude koji su prolazili ispred.

Posmatrali su i oni mene. Zime su bile tmurne, teške, maglovite i hladne. Ljudi isto.

A onda bi došlo ljeto i sve bi se promijenilo. I ljudi i ptice i groblje preko puta bi oživjelo. I mala berbernica i picerija pored. I sve bi odjednom bilo čarobno i nestvarno. Vikendom bih izbacio mali rasklopivi stočić, pustio Pavarotija i “Nessun dorma” (jedini cd koji sam imao), skinuo se u šorts i sintetisao “d” vitamin, uz povremeno vrištanje galebova i komšija iznad.

A onda bi lagano počele da se pojavljuju. Jedna za drugom. Primijetio bih prvu siluetu još na krivini pri dnu brda, na samom početku uzbrdice, a onda bi se slika uvećavala i bivala sve jasnija i ljepša. I to mi je redovno mamilo osmjeh

i ostavljalo tragove zadovoljstva na licu. To šarenilo, ta različitost i ta lepršavost bili su najbolja moguća satisfakcija za ružnu zimu.

Dakle, ta ulica ispred, išla je pravo do Salt Holmen plaže, i mnoštvo ljudi hrlilo je tamo da se što prije razgoliti i prepusti moru i suncu. I tako bih uz pivo, miris topljenog sira i zveckanje makaza, uživao u skladnim i usporenim pokretima tih stvorenja. Djevojke na biciklima. Upinjale bi se i ustajale okrećući pedale bosim nogama, njišući bokovima gore-dolje, pogleda uprtih u sami vrh, dok bi se topli vjetar poigravao s njihovim haljinama. Obožavao sam te lepršave svijetlo-zlatne kose, taj blago preplanuli ten, te suknje sa tufnama, tergalke, haljine sa cvjetovima, usko pripijene majice, trake za kosu, šešire i naočare... kao da su imale tu dolje iza krivine nekog sjajnog modnog kreatora i stilistu, koji su ih oblačili i onako sređene i spremne puštali na pistu jednu po jednu.

A bicikla su tek bila posebna priča... prava ženska... nježna i vitka, pastelnih boja, sa dugom izvijenom šipkom na trouglu i visoko podignutim upravljačem... kožnim sjedištima i ručkama raznih boja i dezena... sa pletenim korpama punih raznog cvijeća, knjiga i voća.

Bio sam usamljen...

I to je trajalo.

A onda sam sreo nju.

Nabavio sam joj biciklo i ofarbao ga njenim bojama.

A njene su boje najljepše.

PILETINA

“Šta ti je to rozo na jakni?”

“Misliš ova traka?”

“E to...”

Tord je imao stila i bio je mangup. I radnik isto. Imao je to “italijansko” u sebi, iako je bio sa sjevera Švedske. Bio je vlasnik firme za restauraciju stanova, profesionalni snouborder, vozač motora i povremeno sam radio s njim.

“Znaš, danas je dan borbe protiv kancera dojke.”

“Pa? Šta ti je sa dojkom?”- upitah.

“Pa eto, kako da ti kažem, moja baba je umrla od te bolesti i ja kupujući ovu traku pomažem tu fondaciju...”

“Koliko si dao za nju?”

“Dvjesto kruna.”

“Šta! Dao si dvjesto kruna za to!?”

“Nisam. Imam nekoliko jakni i za svaku sam uzeo...”

Ćutim i kusam govna koja sam izrekao. Moj Nebojša, ima ti još da učiš. Pođosmo do njegove kancelarije da pokupimo neke stvari. Tamo motor.

“Samo da ga malo provozam tu ispred. Nisam ga odavno palio.”

“Aj kad kažeš.”- sjedoh na klupu da srknem kafu i posmatram strašilo za ptice na krovu. U stvari, više je ličilo na vranu. Crnu veliku zmaj-vranu. Šta neće izmisliti...

Zajaha on onog “Husqvarna” vranca, pa ga prope na zadnji točak i nestade ko leteći tanjir! Nema ga. Čujem dreku u daljini. Kako je brzo nestao tako se i pojavi iza ćoška zgrade. Ide prema meni velikom brzinom i koči, ali ovog puta ga prope na “prednje noge”, zatetura se i zamalo se ne prevrnu naglavačke.

“Uh, uplaših se baš! Nikada me ranije nije bilo strah.”

“Stariš frend, stariš.”- rekoh da ga utješim.

“Hoćeš ti da ga malo provozaš?”

“Hoću, ako ćeš mi montirati pomoćne točkove. Ja na dva ovu grdosiju ne mogu da obuzdam. Četiri je već nešto.”

“Sad ću da ga stavim na oglase da ga prodajem!”

“E to ti je pametno, da znaš. Miči tog đavola iz kuće. Ovaj, iz kancelarije.”

I prodade ga on brzo.

Ne prođoše ni dvije nedjelje od tada, šedimo ti mi u “Tin-tinu” i žvaćemo neku piletinu u kari sosu, gledamo slike i naslove po novinama, kad on izbulji, pa požuče, pa pocrvenje kao semafor. Ja ga udaram po leđima, rekoh zaprlo mu, zna ponekad da bude suva ta piletina, on ispljunu zalogaj i pokazuje mi prstom naslov i fotografiju.

Piše: “U Hisingenu nastradao mladić na motoru”, i fotografija ispod.

“Moj motor... poznah ga po tablicama.”

BISER

Stvarno se ne sjećam kako baš tu zaglavismo.

Prvo, ribu i slične stvari ne volim, bez kad moram i kad me natjeraju. Drugo, ne volim kad me tjeraju, imam traume još od djetinjstva i ribljeg ulja. Prilazi nam gazda s brčićima i stomakom, grli se s nama (neke od nas poznaje) i predlaže da jedemo nešto što nismo do sad probali. Kaže: “Doveo sam sjajnog kuvara iz Dalmacije, napravio novi meni, pravi mag!”

Mi planirali da oderemo po biftek, čitav dan skakali, plivali, pili... umorili se. Ali ukapirasmu da ne drže sisare i da ćemo morati prihvatiti prijateljski savjet ljubaznog vlasnika.

Kaže, imate sreće, danas služimo večeru u sedam sljedova. Poćemo sa supom od morske trave. I donesoše supu sa par travki. Pogledasmo se. Anemična. U bolnici služe bolju. Unutra poveći, četvrtast kamen, vas izbušen!

Srknu smo dvaput, čisto reda radi, kad ovaj nosi paštu sa crnim tartufima. Suvo, malo, narendano po vrhu, čuje se na plin... Omirisah, uzeh zalogaj i ostavih. Toliko je malo da neće ni primijetiti i da smo pola pojeli. Dolazi treći sa nekom paštetom od riblje džigerice i mljevenim maslinama... e, to niko nije mogao ni da pogleda a kamoli da proba.

Pa riža sa mastilom...

I tako do samog kraja ove avanture zvane “nećeš znati dok ne probaš”. Opet onaj s brčićima i kuvarom ovog puta. Predstavi ga on, kaže od njega, kuća časti ovaj poseban dodatak. I konobar donese svakome po jednu živu školjku.

“Ovo je pravi afrodizijak, morate probati!”- i pokaza nam kako se jede. Stavi je u ruku, nacijedi malo limuna i... fuć, usisa!

Kako ću ovo... Pa lakše mi je da mi pucaš u koljeno frajeru! Muljam je po ustima i žvaćem... ona se jadnica brani, ispušta neke otrove... ja imam nagon za povraćanjem i...

Prava je sreća da sam sjedio pored samog mora te je ispljunuh u vodu i vratih se nazad ko u zubarsku stolicu, vas blijed.

“A ne, ne! Nije trebalo da je žvaćete. Samo da progutate! Zato se i posipa limunom, da lakše klizne.”

“A je li...?”

Račun dug ko pozivni za inostranstvo.

Noć je. Vraćamo se kući. Spazih buregdžinicu pored puta.

“Stani ovdje, molim te!”

“Je l’ ti opet muka?”

“Nije sad. Hoću samo da uzmem jedan s mesom, da maknem ovaj ukus školjke u ustima.”

Izlazim.

“Uzmi i nama po jedan!”- viču iz auta.

“I jogurt!”

GROŽĐANA MAST

Pričala mi je mnoge priče, o ratu, zbje govima, stradanjima... o raznim vojskama koje su okolo tutnjele, ali ova je bila drugačija od ostalih. I nije bila o ratu, već o jednoj Ciganki.

Bila je to sasvim obična seoska kuća od čatme; sa slamnatim krovom, uzanim portikom, bakarnim leđanom, trošnim sobama, toplom kužinom i mračnom izbom. I da, lozom koja je grčila svaki zid.

Prolazili bi tuda trgovci, kazandžije, prosjaci... prodavali, krpili, nudili, kalaisali, tražili konačište i hranu. I svako bi bio dočekan i ispraćen domaćinski i ljudski koliko se moglo. Ali, zagrmlje neki đavo u narod. Nemaština, glad i strah postaje glavni stanari kod mnogih.

Jednog dana pokuca Ciganka na vrata.

“Dajte nešto da jedem, Bog vam sreću podario! Nisam jela ništa nekoliko dana...”

Vrat i ruke su joj odavali mladost i godine, ali na licu su se oslikavali tragovi rata, bježanja i preživljavanja.

Baba je sažaljivo pogleda, zamisli se na tren i zavrće glavom. Uđe unutra i ubrzo se vrati noseći u raši nešto oraha, par jabuka i parče kišelog, crnog ljeba.

“Nemam ti više ništa. I ovo odvajam od naših usta.”

Ciganka hitro spusti torbu na pod i potrpa đakonije. Zahvali se, i taman kad krenu korak-dva, okrenu se i upita:

“A da nemaš kašiku masla da mi daš? Pogledaj kakva su mi usta. Sva su ispucala i u ranama. Ne mogu se nasmijati a da mi krv ne krene. Pa da ih malo namažem...”

Baba opet uđe unutra i vrati se sa punom kašikom masla.

“Evo, uzmi.”

I uze ona.

I umjesto da namaže, ona onu kašiku strpa pravo u usta!

“Heej! Pa ti malo prije ne priča tako...”, kaza joj uz osmijeh, osjećajući se prevarenom.

“Eee, dok je ovdje guckalo - ovo nije puckalo!” - uzvratila Ciganka i nestade smijući se na sav glas.

MAČETA

Više je držao savijenu ruku u laktu nego što je bila po džepovima ili opuštena niz tijelo. Bio je poslovan čovjek, povijen, pogubljenog pogleda, stalno u odijelu i u nekakvoj žurbi. Znao je da dođe sam na plažu sa skupim satom. I dugo bi stajao na samoj obali, pogledujući čas u sat, čas okolo da li ga ko posmatra.

I konačno, kada bi zaključio da je dosta, i kada bi znoj počeo lagano da probija i klizi, ušao bi oprezno u vodu i brzo izašao, a zatim još brže pod tuš, provjeravajući da ga slučajno slana voda nije oštetila. Znam samo da se sat zvao “sedamnaest hiljada eura” i da je imao dvije kazaljke kao i svi ostali satovi. Razlika je jedino bila u gomili šarafa po obodu brojčanika i to što su mogla da mu se vide “crijeva” sa zadnje strane. U stvari, bio je to providni prozorčić, kroz koji su se vidjeli zupčanici kako se obrću. Velika stvar...

I da, možda najčudnija stvar je bila što nikad nije pokazivao tačno vrijeme. Imao je taj mehanizam koji je morao stalno da se pomjera da bi radio. Kada bi došao kući, očistio bi ga, stavio u svilenkastu kutiju i zaključao u sef. I tako je bilo sve dok nije platio “čovjeka” da mu ga nosi i okreće. Bila je to obična igračka na struju koja ga je rotirala u svim pravcima. Ranije je to manje-više svaka sajdžinica imala i ništa mi tu nije bilo jasno.

Lars je držao lanac prodavnica sa bijelom tehnikom, volio Ferari, vozio Ferari, i sve u stanu mu je bilo Ferari. I ne bi me iznenadilo da mu je i baba kojim slučajem bila Rahela Ferari. I jednom prilikom pođe on na poslovnu večeru sa nekim potencijalnim stranim partnerom. Večeraše, popiše, dogovoriše, potpisaše... i odoše.

Na mračnom parkingu iza samog restorana osjeti metal na sljepočnici.

“Sat! Dajte mi ga! Brže!”- nije ni pomišljao da okrene glavu i pogleda ko je. Lagano ga skinu i pruži neznancu sa pištoljem.

Dugo je tu stajao onako nepomičan. I tek poslije nekog vremena, kada osjeti da ga strah lagano napušta, smognu snage da pođe u policiju. Naravno, sat je bio legalan i osiguran i trebalo je napraviti zapisnik. Ljubazni inspektor ga strpljivo sasluša i uz osmjeh mu odgovori na simpatično francusko-engleskoj mješavini:

“Pa vi ste srećan čovjek! Kažete da vas je zamolio da skinete sat. Oni ovdje to ne rade. Nemaju vremena za ubjeđivanje i priču. Oni to mačetama završavaju, prijatelju!!”

Lars nesvjesno pomazi zglob lijeve ruke.

Prošlo je par godina da ga nisam vidio. I skoro ga sretoh u parku. Nazuo neke čudne skije sa točkićima odozdo i podbada štapovima uz strminu.

Sam.

Turio plastični sat na ruku i neki gajtani mu vire ispod majice...

Mjeri puls.

KOCKA MASLACA

Slučajno je u prolazu zakačih rukom.

I bi dovoljan samo tren da ugrabim i prepoznam krajičak njenog oka, ispod velikih tamnih naočara. Produžih nekoliko koraka, okrenuh se i zovnuh je po imenu. Ako se ne okrene onda nije ona.

Okrenu se.

Nije prepoznala moje izgaženo lice. Godinama je život do crtavao linije po njemu, rekao bih vrlo često onako, ofrlje... Ali, ako se vježbao na mom, na njenom sigurno nije. Njeno lice je ostalo lijepo. Sve te bore bile su nacrtane sa jasnom namjerom - da je učine još ljepšom.

Skoro pola vijeka je nisam vidio i kopkalo me ko je taj ratnik koji je uspio da osvoji tu tvrđavu. Nije ona bila žena koja se osvaja sa nekoliko metaka i par odapetih strijela. Bila je utvrđenje za koje je trebalo vremena, strpljenja i strategije da se savlada, uđe unutra i stigne do barutane prije nego što drugi baci šibicu i sve odleti u vazduh.

I da bude još čudnije, ništa mi se na njoj posebno nije dopadalo. Jedino to pomjerenje usana dok priča. Možda taj jedva čujni tanušni glasić... možda ta tišina u mojoj glavi dok bi okolo sve vrvjelo od ljudi i buke. Možda način na koji bi upetljavala noge dok bi sjedjela. Nisu mi se dopadale njene cipele. Imala je velika stopala, skoro kao moja, velike šake, male grudi... Nije bila čak ni zavodljiva. Nije se nikad ni trudila da bude. Bila je lijepa. Bila je svoja. I taj ženski mozaik... kada ga posmatraš djelić po djelić ne vidiš ništa posebno, ali kada se sve sklopi u cjelinu, i kada se malo više udaljiš, slika postaje jasnija i tek tada nazireš vanvremensko djelo prirode.

E, baš takva je bila. Očaravajuće remek djelo!

I bili smo savršen par. Makar u prvom osnovne. Makar u mojim mislima.

Pokazuje mi fotografije...

“Kanada je magična! Moraš negdje da dođeš ...”

“A ovo ti je muž?” Upitah, pokazujući prstom na kratko ošišanu puniju osobu sa tonom pirsinga i tetovažama svuda po rukama.

“To mi je djevojka. Živimo zajedno već dugo. Planiramo da se vjenčamo i usvojimo dijete, pa eto ti razloga da dođeš.”

“Pae...” jedva procijedih kroz zube.

I svaki put kada je bila blizu, razoružala bi me tim molećivim pogledom. A ja bih cvrčao i topio se kao kocka maslaca na vrućem tiganju...

Ovoga puta ostah kocka.

ŠIVAĆA MAŠINA

Trebalo mi je samo nekoliko čaša i ništa više...

I možda malo te grčke melanholije... Tek toliko da mi otvori davno zaključane moždane fioke sa uspomenama. Obožavao sam ta pijanstva, kad bi mi se izoštrila sva čula, i kad bi se stvorila ispred mene tako da sam mogao da je dodirnem, omirišem... zagrlim.

Odavno ona nije moja.

Ali uspomene jesu.

I taj put kojim bih išao često do njene kuće je moj. I ta radost koju bih osjećao dok bih joj se približavao je moja. I taj pogled koji bi zasijao kada bi me ugledala je isto moj. Ti mirisi hrane iz njene kuhinje koji bi došetali do mene još izdaleka su takođe moji.

Na tom putu do nje, na krivini uz samu šumu, postoji mjesto na kojem bih uvijek zastao. Kao neki tanki vodeni zid, tu bi me u sred onih ljetnjih vrućina i sparina sačekao i pomilovao hladan i prijatan vjetar. Naslonio bih se na ogradu, nasmiješio i posmatrao je kako posvećeno širi veš. Onako zavodljiva i rumena, sa đerdanom od drvenih štipavica oko vrata, plesala bi u tom bjelilu čaršava.

I da se razumijemo. Nije ona uvijek širila veš. I nije bilo stalno ljeto. Ili možda jeste.

Prije će biti da je u mojim fiokama uspomena ostala baš takva. Meni dovoljno da mogu da je se sjećam.

Nego juče, lutajući okolo, vidjeh bačenu staru šivaću mašinu... A iz jedne kuće preko puta osjetih miris pileće supe i zveckanje kašika.

Tamo gdje jezero gleda put zapada kupili su se oblaci...

Kiša će, bolje da požurim. Pojahah mog riđana na dva
točka. I taman kada sam prolazio pored mlina, sruči se pljusak.
Kao da je samo mene ciljao...

Okrenuh se.

Ulica iza bijaše suva.

FINTA

Ja s točkom a on s kravom.

Sretosmo se pri samom vrhu na jednoj krivini, blizu seoske prodavnice. Ništa neobično, osim što se ovaj put bijaše sredio i upicano ko da će u grad, a i krava sijaše na suncu.

“Kako je, rođače! Će si se to zaputio? U varoš? Da nije bolesna?” - zatrpah ga pitanjima.

“Ma krenuo da platim telefon, dolje u poštu... “ - jedva uzvрати.

“Pa s kravom? Što nisi konja od nas uzeo, on se može jahati”- rekoh da se malo našalim i odmah se pokajah vidjevši koliko je sati.

“Ma ne pitaj me ništa...”- sjedosmo pod jedan sklad pokraj samog puta, ja izvadih dva hladna piva koja sam taman uzeo dolje u prodavnicu, a on izdrije duvan i krenusmo u priču.

“Znaš onog mog malog...?”

“Znam.”

“I znaš da zadnji u selu uvedosmo telefon, i koliko me sve to koštalo.”

“I to znam.”

“E pa nisam vjerovao da ću ga tako brzo istuliti. Iščupa’ sam govna i bacio pod plot.”

Ništa mi nije bivalo jasnije...

“Slušaj, onaj moj kastig što neće da uči, našao neke slike u novinama sa onim “gologuzama”...”

Tek sad ne mogah da povežem stvari... njega, kravu i ove iz novina...

“Pa zvao... “- nastavi, lagano valjajući cigaru između prstiju.

“I zvao... i nije se skidao sa telefona magarac, dok ja nisam bio kući. I skoro dođe račun... imao me šlog strefiti!”

“Kažu zvao inostranstvo... neki hot lajn. Vala sam ga išarao nekim gajtanom od šporeta... ruke me još bole koliko sam ga tuka! I eto, sad moram ovu mučenicu da prodam da bi platio dug. Nema mi druge.”

Slušam ga pažljivo. I koliko mi ga žâ, toliko me podgušio smijeh. Nekako se obuzdah.

“I to nije sve.” - uzdahnu.

“Onomad me zvali iz škole da dođem, vele potuka’ se momak. Rekoh ništa novo ni neobično. Ja tamo, kad mi rekoše da je izmlatio jednog malog iz odjeljenja... i to koga - sina direktora škole!”

“Pa će njega nađe, majmune jedan!” - upitah ga.

A on će meni, onako vas ponosan: “Ja ga fintiro, tajo! Krenuo mu šakom gore, pa nogom dolje... i počistio ga! Razumiješ!”

Mali polomio prst, iščašio zglob, razbio glavu, šili ga...

Meni oči pune suza. Ne toliko od priče koliko od dima. Kako neće kad purnjavi ko da je staru čarapu zapalio a ne škiju.

“Fintiro si ti sebe, moj mrčo... ne njega. Izbacili su te iz škole.”

“I nisam ga tuka’ više...”

Odosmo...

Ja uzbrdo kući, a on nizbrdo na pazar.

RAZBOJNIK

“Moj si!” - prozbori tiho i drsko, dodirujući mi usnama uvo i prislanjajući svoj stomak uz moj bok. Osjetih toplinu njenog daha i tijela i naježih se od sreće. Bila je pripita i visočija za glavu, tako da sam većim dijelom te večeri pričao s njenim gabaritnim poprsjem. Dugo nisam osjećao žensku blizinu i bio sam spreman na bilo kakav kompromis. Sve što mi je trebalo bila je ona i koja čaša pića.

“Tvoj sam... prodato.” - odgovorih. Raširiše joj se nozdrve, skupiše zenice i blago podigoše krajevi usana. Zgrabih je za vrat i povukoh. Pomiješasmo pljuvačke. Osjetih njene mirise... miris žvakaće gume, piva, sladunjavog znoja i parfema. Mogao sam i ranije da se povučem, taktički, bez gubitaka, ali nisam želio. Njeni ocnjaci su već bili duboko zariveni u moju kožu i bijah inficiran njenim sokovima.

Znao sam je iz škole.

Bio je februar i baš grdno vrijeme. Ono kada poslije ledene i mračne zime odjednom izbeći sunce i počne da se otapa snijeg i miješa sa smrznutim glibom. I kao da se i čovjek kravi s njim uporedo, pa polako nazire svoj lik u zaparenom ogledalu i sagledavajući posledice vremeplova.

Pozvala me da dođem. Naravno, odmah sam prihvatio, jedva čekajući da stignem, švrljajući uskim putem po kašastoj masi i noseći kesu. Onako svježe okupan i sređen, sa tonom gela i losiona po sebi, zastadoh kod povećeg grma u blizini kuće, skinuh gumene čizme i ubacih unutra, a iz kutije izvadih i obuh bijele platnene patike. Huknuh u dlan da provjerim dah, otvorih kapiju i pokucah.

Bila je u mekanom bade mantilu boje vanile, ispod kojeg nije imala ništa. U stvari, imala je sve. I dok je njihala

bokovima blago povijena noseći kafu, kao gladni ptići iz gnijezda provirivale su grudi na dubokom izrezu.

Imala je sjajne grudi. Nikada nije nosila grudnjak. Cijenila je slobodu. Govorila je da čovjek na sebi i u sebi ništa ne treba da nosi što ga sputava. Kada bi me natjerali da izdvojim nešto najposebnije od nje, onda bi to svakako bile te aristokratski lijepe, podignute uši, za razliku od mojih “abarth” spuštenih lopura kupusa... Nos, mali, prćast, sa malom, zafrčenom kvrgom na samom kraju, za razliku od mog kosijera. I možda taj spoljni dio vrata, odakle je počinjala kosa smotana u neurednu punđu...

Bezobrazno savršeni!

Naložismo šporet, zatvorismo škure, ugrijasmo zatop i legosmo goli na debeli tepih umaćući suvi hljeb. Nisam bio neki ljubavnik. Više sam bio razbojnik. Upao bih, oteo i nestao.

Probudila me hladnoća. Okrenuh se lagano. Spavala je jedva čujno, potrbuške, sa rukama ispod glave i ispruženim nogama. Njen glavati mačak me gledao. Ležao sam skoro poprečno, glavom naslonjenom na njene butine. Posmatrajući te neshvatljivo duge noge, sjetih se Klajv Džejmsa i njegovog komentara: “Zašto ove manekenke moraju biti visoke po šest metara? Dosta je četiri!”

Vjetar se umirio. I vatra se ugasila. Mrzjelo me da ustanem.

Privih se uz nju i pokrih.

MAČAK

“Ma ne znate vi kaka je to zemlja! Mogu tri dana da vam pričam ali vi to ne možete u glavu da sfatite. Popiješ nekoliko rakije i uđeš u auto, a on neće da mrdne! Džaba verglaš, murašu! I još ti kaže zašto neće. Francuz je to... I taj auto-put Sunca... gumiran, brale! Mi idemo sto pedeset a oni pored nas... vummm! Dvjestina na sat! Mi, ko da ne mrdamo. Ma šta dvjesta. Trista!”

I ovu i mnoge priče smo čuli često, ali smo ga uvijek sa istim žarom slušali i smijali se, kao nekom dobrom filmu. Bijasmo tada “zarobljeni” u jednoj fabrici i u nekom čudnom vremenu. Firma u agoniji, nema ni posla ni para mjesecima, a mora se ići, pa nam je jedina razonoda bila priča.

I pođe on kod svastike u Lion. Ostade tamo mjesec i kusur, i kada se vratio, donese toliko materijala da je mogao knjigu da napiše! Ko da je živio tamo barem deset godina! Kako je sve to pokupio u tako malo vremena, nikad mi nije bilo jasno, ali ajde...

Meni se dopala ova.

Svastika je živjela sama na zadnjem spratu jedne zgrade i imala je velikog, glavatog mačka. Ujutro bi rano otišla na posao a ja bih ostao s njim da šedim, gledam televiziju koju ne razumijem i ćutim po čitav dan. Mačak bi kao neka stvar nepomično ležao pored, i samo bi ponekad pošao do toaleta da se istovari u neku kutiju. Čitav stan je bazdio na njega. Jeo je samo posebnu hranu. Nikada ništa nije ulovio, niti je imao prilike šta da ulovi, niti je znao šta je uopšte miš. Imao je svoj raspored. Za doručak želatin iz kesice, za ručak konzerva s mesom a za večeru granule. Ja sam jeo šta bilo... šta bi se zateklo u frižideru.

I tako bi ćutali svaki dan, sve dok ne bi svastika s posla došla. Tada bi malo popričali, večerali i ona bi ubrzo otišla da spava.

“Dolaze nam gosti za vikend!”- reče jednom prilikom.

“Taman da se malo družimo”- pomislih. Podivljah sa ovom životinjom. Ličim sebi na pantomimičara. Zaboraviću da pričam.

I to veče dođe njih nekoliko.

Sve Francuskinje i naravno, sve francuski pričaju. Ja ko svježa mlada, ćutim. One se smiju, raspravljaju, viču, piju... a ja ni da beknem.

A onaj mačak ubeutio... Fiksiro me ko zmija žabu. I u jednom momentu zaleće se, skoči i pravo glavom mene u stomak. Izduši me, ostah bez vazduha, svi se začudiše, gledaju je li mi dobro, mene sramota, ja se na silu smijem...

Ova jedna mi nešto priča...

“Šta kaže ovo?”- pitam svastiku da mi prevede.

“Kaže da te je udario jer si bio pasivan. Nisi društven bio i to ga je vjerovatno iziritiralo.”

“A je li... hehehehe! (opet se silom smijem). Pa naučiću francuski za drugi put onda.”

Ona prevodi.

Svi se smiju uglas.

Odoše. Mi ostasmo. Polijegasmo.

Ujutro isto. Svastika na posao, mi tu. On se po običaju ne pomjera. Ja dograbih neku metlu, izglatih dršku, pa po njemu udri...

“Veliš pasivan, a! Nisam ti dovoljno društven, je li! E pa evo da se podružimo malo, red je!”

Izdevetah ga ja šipkom pošteno i u jednom trenu on izleće kroz odškrinut prozor na listru. Ja zatvorih. Bio je tu koji sat. Puštih ga taman kad je trebala svastika da dođe.

“Nešto mi je čudan danas...”- krenu da ga pomiluje - on pobježe.

Ja slegnuh ramenima.

KREMPITE

Jedva se iskradoh i dadoh u trk. Konačno sakupih sav novac a i bila je zadnja noć. Morao sam stići na vrijeme. Trebalo je po kiši istrčati skoro čitavu glavnu ulicu i doći do cilja. Kasnio sam. Iz mraka ulećeh u još veći mrak. Sala je pila puna i topla. Onako moker i zadihan jedva napipah pomoćno sjedište i sjedoh. Smirih dahtanje. Dobro je, nisam propustio mnogo. Možda trećinu, ali nema veze. Tek oko polovine je ta scena koju čekam.

Imao sam deset godina, mokre patike i želju da vidim ženske grudi. Bio je to moj prvi erotski film. Njemačka produkcija, sinhronizovan na engleskom, a prevod na našem. Zvao se "Grčke smokvice". Priča o djevojci koja dolazi u Grčku na ljetovanje i zaljubljuje se u jednog fotografa. To me zanimalo ko lanjski snijeg. Platilo sam kartu samo zbog jedne scene u kojoj ona zavrće majicu i pokazuje ta čuda nad čudesima. Za mene, tih par sekundi je bila sva suština i radnja ovog filma.

Bujica ljudi izbaci me van. Kao mravi u panici razbježeše se i plato ispred ostade pust. Kiša je stala. Ja suv i srećan. Koptalo me samo kako ću kući proći. A možda i nisu primijetili da me nema...

Prođoh pored slastičare. Ostalo da se zasladim. Uzeh dvije krempite. Pažljivo im skinuh sniježnu koru s vrha...

One se zatresoše.

Pred očima mi bljesnuše njene grudi...

ĐURO VRABAC I FRENKI BELEVEN

“De si, Đuro, majka mu stara!”

“Kako je, jeste svi zdravo i dobro? Kako ti je otac?
Znam, ono je bio nešto bolestan...”

“E, hvala ti što pitaš, bolje je sad. U stvari, nikad bolje!”

“Stvarno? Baš mi je milo.”

“Pa da, umro je prije pola godine.”

Ovaj preblijeđe...

“Stvarno mi je žao... nisam znao... primi moje saučešće.”-
rukova se opet s njim.

Ode.

Mi ispred te male limene prodavnice u neki lad zašeli,
cijedimo “zidarsko” i gledamo u jezero. Pauza za ručak, a
ovdje kuvanih jaja i piva ne fali.

I Đuro poče:

“E videste li ovu nesreću što se pitasmo maloprije? Sa’ ću
da vi ispričam za njega. Umrije meni otac gore na selo. Naživio
se, devedest i nekolike i izložili ga mi u staru kuću na kuhinjski
sto. Mi stojimo ispred vrata, primamo saučešća, kolona ljudi
čitav dan pristiže... ja, stričevi i braća klecamo, premještamo
se s jedne noge na drugu, kad pred sam kraj dana evo ti njega.
Pijan ko letva! Uđe unutra, pokloni se, izađe, rukova se sa
svima, mene zagrl i zarida mi na rame. Onako grdan, zgužvan
i slinav, upita me tužnjikavim glasom: “A je li se mučila
koliko, moj dobri Đuka?” Pita i sam odgovara: “Odmorila se
mučenica...” I ode ispred sa ostalim mještanima da zapali cigar i
popije rakiju za dušu pokojnika. Ja ostah zbunjen, razmišljajući
šta mi reče. Čitav dan na noge, trčao, završavao oko svega, ne
stigoh ni parče ljeba da stavim u usta, pa rekoh da nisam trsio.
Uđoh unutra, čisto da provjerim ko je lud. Kovčeg otvoren, a

iz njega vire ogromni brkovi, ne mogu unutra da stanu. Niko u selu nije imao tolike. Čak su mu po njima i nadimak dali Frenki Beleven. Dobro je, rekoh u sebi, i vratih se napolje.”

“I videste li ga sad? Neka što mi je oca zamijenio s majkom, nego se ničega i ne sjeća! I slušajte još ovo. Malo mu je to bilo, nego eto ga eto poslije nekolicke rakije opet do mene, vidno uništen od alkohola.”

“Đuka brate, da te nešto priupitam...”

“Reci i bježi!”- rekoh krajem usana.

“A ko plaća svu ovu piću?”

“Onaj tamo!” - ljutito mu pokazah na mrca.

“Sve ti on plaća! I aj’ sad polako, ne brukaj me ođe pred ovolikim narodom.”

“On značajno uputi pogled kroz vrata, zagleda se koji tren, izvadi zgužvanu novčanicu i tutnu mi je u dzep.”

“E, turi jednu na njega od mene...”

“Eto, pa vi pijte!”

Mi se hvatamo za stomak, valjamo se po onoj livadi, ne možemo da dođemo do daha od smijanja.

“E ovo vrijedi još jedne ture!”- reče neko pametan.

“I turi ovo na naš račun!”

Obrati se vlasniku limenke.

PEZ

Tačno na uglu između Pivare i moje nekadašnje škole primijetih veliku gužvu. Ulica je bila zakrčena mnoštvom auta, ljudi i djece. Jedino što sam mogao da pomislim bilo je da se desilo nešto mnogo ružno, da je auto udario nekog od mališana.

Često prošetam tom ulicom uspomena. Ležale su te raspukle igličaste kugle svuda okolo, kao neki zeleni morski ježevi, a iz njih kao čokoladne bombice provirivali braonkasti plodovi. Prolazili bi tuda često kao djeca, trpali kestenje u džepove, igrali se njima, gađali žabe, punoglavce, guštere... A sa druge strane bi dolazio miris hmelja i kuckanje pivskih flaša. Eto, to je bila moja maršruta nekih osam godina. Dovedi bi nas nekoliko puta do škole da utvrdimo gradivo i kasnije bi sami išli i vraćali se.

Prolazim kroz roj dječaka i djevojčica... tate, mame, babe, djedovi... svi se uzvrpoljili, iskaču iz auta, uskaču i užurbano odlaze. Gledajući u nebo shvatih da se primiče "uragan" sa malo vjetra i nekoliko kapi kiše i da se djeca moraju evakuisati.

Smijem se u sebi...

I sjetih se...

Bio sam prvi razred. Kiša nošena vjetrom dobuje sa svih strana po ceradi, a ja ispod suv i siguran, kao u nekom oklopnom vozilu; kroz mali otvor posmatram teren i tražim popadalo kestenje. I tačno ispred mene, pokriven lišćem među polomljenim grančicama viri novčanik. Osmotrih okolinu, uzeh, otvorih... oči mi zacakliše. Izvadih novac, ostavih novčanik i produžih cupkajući. Bogat sam! Neizmjereno bogat! Nepogrešivo sam znao u šta da investiram. Pa u pez figurice! Imao sam samo jednu kući a i ona je bila pobataljena.

Spadala joj je glava i nije imala “municije”(bombonice). Onako maskiran uđoh u mini market, kupih za sav novac četiri paketića i sakrih pod ceradu. Ovu akciju je bilo nemoguće izvesti po sunčanom danu. Prvo, ne mogu da sakrijem lice, prepoznali bi me. Drugo, samo se ispod ogromne cerade može prošvercovati ovolika količina do kuće a da niko ne primijeti. Nekako se provukoh kroz hodnik, moji ništa ne primijetiše i uletjeh pravo u sobu. Raspakovah i ugurah pod šifonjer. Stade sve. Srce mi tuče... Sreća.

Sakupio ja čitavu kolekciju, čašćavam drugare duplikatima, dosadili mi bomboni. Dok jednog dana ne otkriše skrovište. Pokunjen i spuštene glave stojim pred sudijom i porotom.

“Otkud ti novac? Ukrao? Priznaj!!”

U početku sam se hrabro branio ćutanjem dok nisu prešli na batine.

Popustih...

Priznah sve.

Mislio sam da će prestati sa torturom, ali baš kad saznaše, nastaviše još žešće.

Pamtim te batine...

Ulazim u zgradu.

Oblaci se razbježali...

Ni traga kiši.

TEKSAS

Nije to bila nikakva šuma, već samo polupusta šikara u sred ničega.

Osim njegovog stenjanja, tupog zvuka kosijera i jednoličnog ponavljanja ćuka, nije bilo nikoga okolo.

Ovoliko daleko da pamti nije išao. Negdje duboko u sebi osjećao je stid. U tuđoj je šumi. Pobrao do zadnjeg drvceta u svojoj, nemaština zavladała svuda, a drvo je sve. Bez njega nema života. Loži se čitave godine. Zimi u kući a ljeti u kužini. Kuva se, sprema hrana, pere se veš, otkuvava, grije voda za kupanje... I mobilni došli a struje ni za lijek. Došla je kažu u neka sela dolje bliže cesti, ali to ne valja ni za sijalice, slab napon, tinja, pojača pa smanji, i onda nestane, danima je nema.

To drvo mu je bilo i televizor zimi. Otvorio bi vratanca od šporeta, prodžarao mašicama žar, zagledao se u jarko crvenu svjetlost i zaboravio da trepće, sve dok mu se oči ne bi napunile suza i dok ne bi počele slike da se ređaju. Predugo ga nema. Ostarao, svake godine sve lošijeg zdravlja, ove zime će sam, ne znajući kako. Ranijih zima bi sa ženom prozborio, ispijao kafu, pa bi gledali u šolju, gatali svaki dan, kako li je, gdje li je, hoće li na proleće banuti i iznenaditi ih.

Ove zime će ga samoća i zidovi pojesti.

Nego danas baš upeklo. Iako je kraj septembra ljetu se još koprca. Sjede da predahne malo. Zagleda se u mobilni... Koliko već čeka da pozvoni... A zbog njega ga je i kupio prošle godine. Morao je dati kozu sa jaradima za njega i još doplatiti. I svi su mu se u selu podsmijavali zbog toga. Prvo, ni struje nije bilo, već ga je morao puniti dolje u drugo selo. Drugo, u ovo bespuće skoro da i nije bilo signala. A i krivo mu je bilo kad ga je jedna iz sela upitala što nosi daljinski od televizora sa

sobom. Prnjo nije bio čovjek koji zna da se smije. Zaboravio je on to odavno, život ga izlomio preturajući ga i kotrljajući po ovom oštrom kamenu, pa i kad bi se ukazala prilika da se nasmije, njegovo lice bi se iskrivilo i napravilo neku čudnu grimasu, ne znajući da li je bliže plaču ili smijehu.

Iz sna ga trgnu zvonjava telefona. I po prvi put mu se ucrta osmjeh. Po prvi put i čuje da telefon zvoni. Dugačak broj... On je... sto posto je on! Nema ko drugi biti!

“Prnjo?” - upita glas sa druge strane.

“Jeste, ja sam... Prnjo!” - uzvratila, i dalje vjerujući da je to sin.

“Zovem iz Amerike, država Teksas. Javili su mi da berete moju šumu, molim vas da prestanete to da radite. To je moja šuma. Moga oca.”

“Ali kako... samo sam mislio da raskrčim malo... dvadeset i kusur godina niko nije ulazio ovdje... sve je zaraslo...”

“Molim vas... da ne bi išli po sudovima.”

Prekinu...

Dugo je nepomično sjedio. Sada je znao i ko ga je zvao i ko mu je javio.

I onda se trgnu, zaškrjuta zubima i sebi u brk promrmlja: “E, fino bogami... špijuna ne fali. Niti će ikad!”

Ustade, ostavi svo ono granje i pođe natrag kući.

LJUDI U POKUŠAJU

“Hoćeš li me naučiti da volim?”

“Naravno. Jednog dana...”

“Moji su se od kad znam za sebe samo svađali. Nikada se nisu voljeli. I dan-danas se koškaju. Ja sam samo bila mali, nijemi svjedok... stvar koja se podrazumijevala.”

Zagrlih je. Stade mi tačno pod pazuh.

“Moji se nikada nisu svađali. Nisu govorili ružne riječi jedno drugom. Bio sam okružen pažnjom i ljubavlju. Melody Tempo Harmony. Najveća psovka bila je “k’vragu”.”

Pogleda me smiješeći se ispod obrva. Bila je sanjar.

“I nikada me nisu upoređivali sa drugom, boljom djecom. Ni lagali me nisu nikad. Što bi obećali- ispunili bi. Ne pamtim da sam šamar dobio a kamoli neke veće batine. Uvijek su me podržavali... nalazili razumijevanje za moje postupke, želje... Znaš, porodica ti je sve.”

Opet me pogleda onim njenim “laserskim” očima.

“Lažeš li me to pomalo...?”

“Pa lažem, budalice. Sve te ovo lažem. Tukli su me ko vola u kupusu! Vrijedali, ponižavali, lagali, zastrašivali...”

“Evo, ožiljci ti govore. Slomljeno lijevo uvo, rez na zglobu desne noge, polomljen nos, kraj na obrvi... moj usahli pogled, ovaj “hijena” osmijeh...”

Jedino te ne lažem,

da svaki put kada odeš,

ova ruka ostane da stoji neko vrijeme podignuta, čekajući da dođeš i oživiš taj dio mene. Hladno bude ispod. Ni da hodam ne umijem s dvije noge.

Samo kad se na tebe oslonim, pa sa četiri guramo. I znaš još kako sam siguran da te volim? Kad razmišljam o svemu što ti voliš.”

Baš u tom trenu poče pljusak i uletjesmo u obližnju piceriju.

“Dajte nam jednu “Mexicanu” i stavite dosta “Tabasco” sosa unutra.”

“Da ne bude preljuto?”

“Neće. Ona tako voli.”

Opet me gleda onim očima.

BIJEG

Valjda je baš tu trebalo da zastanemo i osmotrimo krov svijeta.

Prošli smo tom visoravni mnogo puta ali nikada nije izgledala ovako. Izađosmo. Osjetih udar toplog planinskog vjetra. Danu se lagano nazirao kraj. Trava se žarila na rumenom suncu. Krenuli smo rano jutros, onako krmeljavi, izgužvani i pospani, prije svitanja, kao četiri kese od usisivača, prepuni gradske prljavštine i koječega još, a evo nas sad slatko umorni, uvlačimo svom silinom čist planinski vazduh i širimo nozdre, kao da sa se utrukujemo ko će više da ga uskladišti u pluća.

Na blagom uzvišenju, sa podignutom haubom i vijugavim putem iza, kao glava od neke džinovske iskežene zmiје, stoji naš auto.

Čula su se dva pucnja, jedan za drugim. Probiti gumu u ovoj čistoti, gdje nema komadića stakla kilometrima okolo je bio stvarno veliki uspjeh. Probiti dvije odjednom tek.

Niko se ne ljuti. Otvaramo gepek, vadimo “rezervnu” i tada shvatamo da imamo tri neupotrebljive gume. Smijemo se. Od sasvim drugog je auta. Tražimo po putu krivca. I nalazimo ga, malo niže niz usku cestu. Kao mliječnjak koji je tek probio desni, onako reckav i oštar viri iz samog asfalta mali šiljak. Koliko li je samo trebalo vremena, snjegova i vjetrova da ispliva i pokaže svu svoju silinu taj mali miš. Ostavljamo ga samog, da raste i prkosi, i vraćamo se na uzvišenje. Ovi nas dočekuju novom viješću da se auto zaključao. Unutra sva oprema i ključevi. Iza nas u daljini primjećujemo fapovu njušku natovarenu sijenom. Prati ga bijeli golf. Biće veselo.

Ovaj naš “leži” na sred puta, raskrebečen, nakrivljen, sa razbacanim točkovima okolo.

I dalje smo pozitivni. Subota je. Sjutra niko ne radi. Imamo vremena na pretek. I kao neki kufer, odigosmo ga svi zajedno i skrajnusmo pored. Čovjek iz golfa nam sa kanapom demonstrira tehniku provaljivanja. Uspijeva. Zahvaljujemo mu. Odlaze. Primjećujemo jedinu kuću u daljini. Iz dimnjaka kulja dim. Živa je.

Primićemo se.

Sad kapiramo da onaj kamičak bez neke ne stoji tamo. On je u stvari saobraćajni znak za skretanje ulijevo. Ovo je kafana. Kuća-kafana u sred ničega. Gore žive ljudi, dolje slučajni gosti.

Unutra baba s mačkom, plete u ćošku i snima, u drugom konobarica sa hipi šiškama, keceljom i borosanama čeka naslonjena na šank.

Kasetofon na 'kumulator. Šemsa na traku... Vremeplov!

"Ljudi, ovo neko plaća da vidi!" Uzviknuh ozaren.

Dolazi ljubazni vlasnik.

"Ako želite da zovete nekog na mobilni, a mislim da želite, imate signal jedino na brdašcetu pored krmedara. Ponekad se morate popeti na njega, ali pazite da ne upadnete u govna... trošno je to sve."

Silazi njegova žena sa sprata i donosi nam tek pečen hljeb pokriven krpom, stari, slani sir i domaću kobasicu.

"Ovo je od nas... da se malo povratite..." - reče stidljivo, gledajući u patos.

Mi ko vukovi na tor navalismo.

"Piće se plaća." - uzviknu retro konobarica.

"Daj nam onda po pivo i rakiju svima!"

I baba uze. I poče priču.

"Šta radi jadna struja! Ne da taj đavo nikome mira. Živjeli dolje u selu, ali ođe ljepše."

Primijetih da pored struje ni vode nema, nego sipaju iz nekih bidona za kafu i ostalo.

Nabrisasmo se. Žena ovog puta donosi i tepsiju pečene krtole. Ne možemo više zinut'...

“Đavo zavirio svuda, sinko”, nastavlja baba monolog.

“Svi bi da nose pumpe po modelu (pume, patike) i servića da jedu (sendviči) a da ništa ne rade. Dolje u selu se sve izokrenulo. Uveli neke lavore na krov, pa po čitavu noć bije svjetlo, niko ne spava. To je ranije bilo samo kad bi neko umro, pa ga onda dvore, daleko bilo. I tek ujutro gase sve, zatvaraju kanate i idu da spavaju. A onda, tamo kasno popodne, otvaraju i ustaju... bijeli i malokrvni ko kupus iz trapa! Sunca ne gledaju, nego nešto založe pa opet po istom. I tako zimi-ljeti.”

Približavamo se gradu. Ćutimo. Iznad njega poklopac od dima i smoga. Satelitske ubečile svuda okolo ko pečurke...

Ima baba pravo.

MASKIRANI

“Kako ide, Šone?”

“Ne pitaj... nagrđiše ove maske!”

“Pa, nije lako kad je teško! Vazda smo ih nosili, samo što su sad postale vidljive.”

“Bogami... dobro zboriš!”

BLJESAK

Penjemo se četvoronoške uz jaku strminu, pridržavajući se za sitno rastinje.

Ona prva, ja za njom. Nekako su svi voljeli taj mali, koji je izgledao veći, impresivniji, zanimljiviji i teži, a ovaj veliki pored, niži, blaži i pitomiji... kao stvoren za nas. Međutim, nekim čudom ga napadosmo s leđa, sa istočne i najteže strane, prošarane sitnim biljem i siparom.

Miriše izgažena trava i njeni sokovi.

Dolazimo do kraja. Smijemo se. Vidimo da smo promašili glavni vrh. On tu, blizu a daleko. Briga nas. Tišina. Virimo uzbuđeni kao dva vojnika iz rova pred juriš, držeći se vrhovima prstiju za leđa dinosaura i diveći se masivima, koji se kao ogromni talasi ređaju ispred nas. Dolje selo, razbacane kuće ko lego kocke i ljudi-mravi. Prazno korito vijuga i nestaje u tmuni. Sunce se neprimjetno povlači sa scene.

Ljubim je za hrabrost. Grize me za uvo. Muti mi vodu u mozgu. Lagano zavrće pripijene helanke. Bijela koža bliješti na tamnosivoj podlozi. Ruka mi nestaje u njenim bedrima. Toplina.

Vodimo ljubav... Vrištimo. Odjekuje.

Ležimo znojavi, srećni i zadihani, naslonjeni leđima na planinu. Gledamo se nijemo. Iznad nas avion i mjesec. Skoro da vidimo putnike u njemu.

Držim je za malenu šaku.

Krećemo i mi sa spuštanjem.

Vezujemo pojaseve.

ZANOKTICA

Iz starog ruskog kamiona s njuškom izviri mršava muška noga. Pažnju mi privukoše ožiljci, mnogo njih. Radio sam tada u jednom kombinatu za preradu drveta. Balvani bi dolazili a odlazio bi furnir i građa. Obožavao sam podjednako miris rezane borovine i parene bukovine. Bijaše prigrijalo. Skelet u bermudama se sporo izvlačio iz kabine.

“Gde treba da istovarim?”- upita nekako mrzovoljno.

Preda mnom se ukaza visoki kostur pokriven čaprom.

“Vidiš onog krupnog, brkatog, što se capinom bori s balvanima? E, tamo.”

Ode.

Bijaše vrijeme doručku i taman sam se spremao da “opuvam” jedan džinovski sendvič od pola ljeba. Menza nije radila, pa ovo malo “osuđenika” što je ostalo u firmi snalazilo se kako je ko umio i znao; neko bi odlazio u obližnju šupu uz samu fabriku na kuvana jaja, pivo i kikiriki, neko u malu limenu prodavnicu na sendvič a mnogi bi donosili od kuće ako bi šta imali. Grdno je bilo dolaziti na posao otkad je restoran prestao da radi. Plate su hronično kasnile.

Ispred sušara gdje sam radio bio je minijaturni park. Jedna klupa, bor, dvije smrče i dosta hlada. Zavukao bih ruku u toplu polovinu, izvukao sredinu i napravio rupu; zatim bih naređao jeftine salame i sira unutra i začepio sredinom sendvič.

Čovjek sa ožiljcima se približavao.

“Mogu li se skloniti u ladovinu dok ovi istovare kamion, izgore se!”

“Naravno.”

“Okle si, prijatelju?”

“Iz Bosne.”

Ponudih mu da uzme parče.

“Ne mogu... slabo ti ja jedem. Jednom dnevno... i to samo uveče. A i to rijetko.”

Htjedoh da se našalim i da mu kažem da je zato mršav, ali stariji je, ne ide, tek smo se upoznali. A i ti ožiljci koji vire ispod uske košulje i bermuda...

Uhvati mi pogled.

“Uspomene iz rata.”- odgovori da zadovolji moju znatiželju.

“Bio u logoru. Mučili... nema toga što mi nisu radili. Dva sina mi ubili. Ostali žena i ja. Sigurno se sad pitaš zašto još živim. Šta je razlog?”

“Živim da me boli, prijatelju. Eto zato. Bol je moja hrana i moj vazduh.”

Ja iako gladan, ne pada mi na pamet da jedem. Ne mogu. Dok priča na njegovom licu ne primjećujem ništa, nikakvu emociju. Ni mržnju, ni bol, ni tugu. Ništa.

Dolazi Čupo znojav i umoran, sjeda pored i sluša. Uključuje se u priču.

“Da te pitam nešto, prijatelju... reci mi šta ti je bilo najteže? Mislim, od svih tih mučenja tamo. Baš me zanima.”

Meni neprijatno...

“E vidi, bilo je svega; tukli, prebijali, lomili, rezali... i tu se čovjek nekako navikne... kako da ti kažem, otupe mu čula.”

“Ali ima jedna stvar koja mi je najteže padala. Na nju ne možeš da ostaneš ravnodušan i normalan. Glad.”

Mi se pogledasmo.

“Na mučenje glađu čovjek ne može da se navikne. Bol od gladi je potpuno drugačiji od svih ostalih. Ne može se opisati ni kakav je niti od kuda dolazi. I biva sve jači i jači... sve dok se ne onesvijestiš i ne tresneš glavom o beton. Tada bol prestaje na koji tren.”

“A onda buđenje. I opet taj bol. I traje sve dok ti ne daju nešto da pojedeš.”

Ćutimo.

U međuvremenu ovi naši istovarili i ovaj se pokupi i ode.

“Hoćeš ti ovaj sendvič, ne mogu ga nešto...?” - upitah Čupa.

“Sve da sam moga’, posle ove priče ne mogu.”- uzvрати i izgubi se u lavirintu naslaganih dasaka.

Pored mene fabrički pas lotalica Medo. Zna on kad je vrijeme doručku, pa eto njega... ja mu tako odlomim parče pa jedemo zajedno. A nikad ne traži i ne dira hranu.

“E, ovog puta imaš čitav sendvič. Samo krkaj!”

Zamišljen i zagledan u šake primijetih zanokticu na malom prstu.

Iščupah je.

Zabolje me ka’ u oko!

Zamalo ne vrisnuh od bola.

DOBAR JE DOBAR - LOŠ JE BOLJI

Bijaše to neko sporije i zdravije vrijeme. Nije se imalo previše, ali imalo se dosta. Koliko god da je bilo, bilo je dovoljno.

A onda dođoše neki likovi sa uvezenim kolima. A u njima svašta nešto. Tehnika, garderoba, parfemi sa zapada. Odjednom počеше da štrče, da se drugačije oblače, šišaju, ponašaju, da bolje mirišu... da se djevojke za njima okreću.

I tada počе zavid.

U kvartu u kome sam odrastao bilo nas je svakakvih; željezaraca, pivaraca, doktora, profesora, direktora, komunalaca, boksitaša... U desetak zgrada jedva da je bilo petnaestak auta. Najviše “fića” i zastava, po koji moskvič i volga, par “buba” i jedna lada.

Mi djeca bi se u svakom autu vozila, u svaki stan i podrum ulazila, družila se i odrastala. Napunio tridesetu i željan života, ne znam kako dobih priliku da sačekam neke važne ljude na aerodromu i da ih povezem do luksuznog hotela na moru. Imao sam tada stari reno 4 koji je trošio više ulja nego goriva. Dadoše mi ključeve, ja siđoh u garažu, kad tamo nabildovana crvena aždaja sa krdom divljih konja ispod haube. Srce mi zalupa a zenice se raširiše od nenadnog susreta. Jedva nekako uspjeh da ga upalim i izađem vani. Brzo se sprijateljismo. Jurim sredinom ceste i samo blicam da mi se sklanja bijeda u jeftinim autima. Sviram budalama koje sporo voze. U krivinama osjećam jako “ge” opterećenje. Kao da sam u vojnom avionu. Još samo da imam neko opako oružje pa da ih rokam jedno po jedno.

Srećan sam.

Dolazim na aerodrom. Parkiram i obavezno turiram par puta da me primijete obični smrtnici. Gasim makinu. Izlazim namršten i opasan. Hvatam krug okolo i kao provjeravam gume jesu li tvrde.

Ovi dolaze. Žale se tvrdo im. Kofere drže u krilu.
Ostavljam ih blijede i isprepadane.

Dolazim kući. Čeka me moj ručno farbani i iščukani prijatelj na četiri točka. Premotavam film... smijem se sebi.

E moj posro, nisi ti dobar što si dobar.

Nego što nisi imao prilike da budeš loš.

LASTIKA

Vjerovatno sam vam već pričao kako je kod mene sve nekako stizalo sa zakašnjenjem. I kada bih to što sam želio konačno dobio, imao bih neku čudnu mješavinu sreće i ravnodušnosti, nešto nalik trojki iz “kontrolnog”. Tek kasnije, kada se nakupilo godina, shvatio sam da sve baš tako i treba da bude.

Neke stvari nisam dobio.

Neke jesam.

Neke još čekam.

Neke vjerovatno neću nikada dobiti.

Zadovoljno olizah fil sa kore napolitanke. Istrčah iz male robne kuće simpatičnog primorskog gradića, noseći u velikoj kesi samo dvije stvarčice. Pare koje potroših bile su za džeparac dok sam na ljetovanju, ali nisam puno mario. Razbucah papir i bacih kesu. U jednoj ruci plavi “adidasov” šorc za fizičko, u drugoj kasete Olivera Dragojevića za dušu. Spustih se veselo cupkajući niz usku ulicu pritisnutu oleanderima. Moji će se vjerovatno ljutiti, ali proći će ih...

Dugo sam čekao ovaj dan.

Šorc z gaćama.

I sjetih se četvrtog razreda...

Bijah malo popustio sa školom. Počeo da bježim sa časova, da se krijem po luna-parku kraj autobuske i otkrivam slobodu ilegale i odmetništva. Začudićete se, ali bježao sam sa predmeta kojeg su skoro svi voljeli - sa fizičkog. A evo, reći ću vam i zašto.

Svi su nosili isto.

Mi bijele trik majice i plave šorceve od običnog platna a one crne, usko pripijene trikoe. I jednog dana pojavi se Čopek

u svemirskom “yassa” šorc. Crven, šušlav i moderan, sa čudnim petokrakama sa strana i pamučnim gaćicama unutra. U čitavom razredu niko to čudo nije imao. Ljubomorno smo ispod očiju posmatrali kako s lakoćom “leti” uz konopac. Nama ostalima nije bilo baš prijatno da se penjemo a istovremeno pazimo da nam nešto ne ispadne kroz široke i labave šorceve. I dešavalo se. Bila bi to propast.

Djevojčice bi stajale dolje ispod i gledale nas kako se mučimo i stenjemo, smiješile se i došaptavale.

Riješih da, kako znam i umijem, nabavim isti takav. Ali, nije to bilo baš tako jednostavno. Ništa slično nije postojalo u okolnim prodavnicama. Beograd je bio najbliža stanica i brzo odustah od te varijante. Listajući neki sportski časopis primijetih prelijep adidasov šorc. Te tri štrafte... da mi je... bio bih glavni...

Odlučih da ga sam napravim kad već ne mogu da ga kupim. Na onaj moj stari našiću tri lastike sa jedne tri sa druge strane i malo razrezati pri dnu.

Tako i uradih.

Ostade još samo da iznutra prišijem tanke, bijele gaće, koje sam prije toga dobro suzio.

Završih. Bio sam jako ponosan i zadovoljan svojom kreacijom. Ostalo je samo da vidim kako će se pokazati na djelu, u fiskulturnoj sali.

Brzo me provališe. Vratih se u svlačionicu. Oči mi pune suza. Pomjeram usne gledajući se nijemo u ogledalu.

Borim se da ne zaplačem.

PUNĐA

Tišinu mračnog hodnika prekinu kratak vrisak. Djeca oko mene se uskomešaše. Kao da se neko trudio da ovo strašno mjesto napravi još strašnjim. Vrata se odškrinuše i jaka bijela svjetlost se pomiješa sa mrakom. Izađe čovjek sa uplakanom djevojčicom. Čuje se prozivka. Čutke ulazi sljedeća žrtva.

Dječaka ispred mene polako počinje da hvata panika.

“Aaa..aa...”

“Nemoj da plačeš...” - govori mu otac, jedva čujno.

“Aaaa...” - malac nastavlja da pojačava ton i da se tresе.

“Ma nemoj, majku mu... jesmo li se nešto dogovorili...pa nisi žensko.”

“Jesaaam!”- viče dječak kroz suze.

Zamalo se ne nasmijah ali se sjetih sebe njegovih godina na istom ovom mjestu i ne bi mi baš smiješno. Pa zar se ništa nije promijenilo sve ove godine...

Bijah zaradio upalu krajnika ližući led i jedući snijeg sa ostalom djecom iz kvarta. Pravili smo sladoled i radovali se prvom snijegu. Znao sam šta me čеka. Kao optuženik koji čеka presudu, pognute glave sjedim na okrugloj stolici koja se vrti.

Majka pored stoji i pomaže da skinem jaknu.

“Diši... diši... ne diši. Okreni se sad. Boli li te ovo?”

(prstima mi pritiska vrat čovjek sa lampom na čelu)

“Ne.” (lažem)

“A ovo?”

“Ne.” (opet lažem)

“Dobro.” (piše recept)

“Nemojte nekcije, doktore...”

“Sve ću piti. I onaj ružni sirup i one velike kapsule... samo nemojte nekcije.”

“Moramo... upala je baš jaka. Samo nekolike za sad, pa ćemo dalje vidjeti...”

Gubim vazduh i vrti mi se u glavi. Zar opet...

Dolazim skrušen ispred tih mračnih vrata. Taj miris joda... ta priprema za egzekuciju...

Čuje se zveckanje špriceva i igala iz metalne posude. Prozivaju. Ulazim. Zgrožen.

Tu je žena sa pundom... ona najgore daje. Krajičkom oka uspijevam da uhvatim mlaz sa vrha igle. Stiskam butinu. Kako “kristalke” peku. Čitavu vječnost traje. Bol se širi niz nogu... Stenjem u sebi.

Pridižem gaće i odlazim.

Čeka me još nekoliko susreta sa “pundom”.

Pa ti jedi snijeg.

BACANJE SATOVA

Pokajah se čim uđoh.

Imao je ogroman raspukli čir na donjoj usni, koja je visila izvrnuta, tako da sam mogao vidjeti krvave desni i ko vosak žute donje zube. U polumračnoj metalnoj sobi ja, on i sat. Inače nije bila praksa da sami ulazimo, ali bijah u noćnoj smjeni a ovakvu priliku nisam smio propustiti. Sjutra bi ga neko već kupio.

Izvadih iz džepova zgužvane dolare, nešto funti i stavih pred njega. Čak i nešto dinara doturih koje sam skrajnuo za hranu da imam. Briga me, samo da pristane. Pozajmiću bonove i ješću u firmi.

“To je sve što imam. Pa ako hoćeš-hoćeš.” - izgovorih oprezno, kao kockar koji ulaže sve u zadnju ruku.

Dugo je oklijevao gledajući čas u sat, čas u mene.

“O kej, može.” - reče pružajući znojavu šaku i pokazujući ostatak zuba.

Prigrli gomilu glumeći lažno nezadovoljstvo. Stavih ga na ruku i izlećeh na palubu. Čovjek sa čirom osta u kabini. Nikada nisam sreo tako crnog crnca. Skotrljah se niz uske ljuljajuće stepenice, podgušen srećom i opijen čarobnom spravicom.

“Moj je!” - viknuh glasno u mraku kad se dohvatih kopna.

Luka je imala svoja pravila. Onaj ko je imao najbolji sat bivao je na glasu i poštovan od kolega. Bijah tek primljen i trebalo se izboriti za poziciju.

“Mali, aj’ ovo!”

“Mali, aj’ poslušaj me ono!”

Bio sam potrčko i ne bijaše lako. Konačno da se i ja dokopam “oružja”! Trebalo je samo dokazati njegove sposobnosti i kvalitet.

Brzo se pročulo da imam dobru čuku.

“Ako ti ga nije žao, dođi sutra na bacanje.”- reče mi jedan od glavnih u prolazu.

“Biće nas dosta, pa da vidimo da li je toliko dobar koliko pričaju.”

Ja jedva dočekah. Vadimo tepih-gumu iz trafostanice i prislanjamo je uz bočni zid. Bacamo.

Ja prvi.

Ništa.

Bacaju drugi. Neki odustaju. Neki sakupljaju djelove.

Finale.

Ja i još jedan.

On baca moj a ja njegov.

Poslije nekoliko bacanja njemu otpadoše kazaljke. Mene tapšu po ramenu.

Pobijedio.

Dugo sam se njime šepurio. Davali su mi duple pare za njega. Triple... Nije bilo šanse. Par godina kasnije pođoh u vojsku. Bio sam kurir komandira kasarne. Jednog dana helikopterom sleće general iz glavne komande. Svi se uzvrćeli ko pčele u košnici. Ono što prvo primijetih kod njega bijaše sat.

Isti moj!

Upitah našeg majora odakle mu.

“Poklonio mu Titov sin”- reče s ponosom.

Odsluživ svoje i vratih se na posao.

Poslije ove priče trčali su za mnom ko kerovi za biftekom. Donosili mi doručak... pitali koliko tražim...

Sikter! Nije na prodaju!

DUPLAK

Voz je lagano ulazio u stanicu.

Falilo mi je moje staro društvo i radovao sam se što barem nekog od njih mogu da ugostim. Uklopio sam se nekako u novu sredinu, pronašao nove prijatelje a i posao je bio fin. Firma mi je plaćala velik i komforan stan u centru. More je bilo udaljeno stotinjak metara a moglo se vidjeti i sa terase. Čudo kako čovjek poslije nekog vremena počne da podrazumijeva neke stvari i potpuno prestane da ih primjećuje.

“Kako ti je lijepo ovdje! Stan sa pogledom na more! Posao blizu, možeš i pješke! Kod nas se još jakne nose...”

“Polako frajeru, nije baš sve kao što izgleda. Dođi zimi, pa onda pričaj. Ne možeš nikoga na puškomet vidjeti. Nebo se spusti, ulice opuste, svi se zavuku u svoje “jazbine” i tek na proljeće se razmile po gradu. Nego, ja moram na posao, dežurni sam. A ti kupaći, peškir i pravac plaža!”

“Ma biće vremena za plažu. Mogu li s tobom malo da vidim kako izgleda luka, brodovi, galebovi?”

“Aj’ ako ti je merak...”

U to vrijeme ništa fino nije moglo da se kupi po prodavnicama. U stvari, bile su skoro prazne. Ako si imao nekoga u inostranstvu pa da ti donese nešto, pa se čekalo, plaćala se carina i mnoge druge peripetije. A luka je u neku ruku bila strana država pa su tu ljudi kupovali sve i svašta... od kafe koje nije bilo ni za lijek do egzotičnih životinja, garderobe i razne tehnike.

Obilazimo gatove.

Za oko mu prijenu ogroman bijeli brod za prevoz auta.

I stvarno, izgledao je ko zgrada. Prevezio je “jugo” za Ameriku, a on kao da je znao da tu ima svašta da se nađe.

Popesmo se. Jedan nam nudi satove, drugi kasetofone, treći nešto treće...

“Pitaj ga ima li dvo-kasetasa?”

“Kaže ima.”

I stvarno, donese ga brzo. Ovome oči zacakliše ko da je otvorio kovčeg s blagom. A on lijep ko ferari! Jak, nizak, dugačak, kao krv crven...

“Ma moj je!”- povika.

“Slušaj, tek si stigao, čovječe... biće toga još ovdje... vjeruj mi.”

On ne skida pogled s njega, obrće ga i zagleda sa svake strane.

“Neće biti. Hoću ovaj!”

“Dobro de...”

Poslije dugotrajnog i uzaludnog cjenkanja ovaj moj izbroja pare, spodbismo makinu pod mantil i odosmo da ga nekako prebacimo preko ograde pa u moj stan. Tako i bi. Rutina.

“Ti sedi i štrakaj po njemu, presnimavaj, radi što hoćeš a ja odoh nazad. I uzmi nešto da jedeš.”

“Kad ima voz nazad?” - zateče me pitanjem.

“Kako kad? Pa došao si prije nekoliko sata?!”

“Ja idem kući... sve sam dao za kasetas.”

“Nema potrebe. Imamo dovoljno novca. Pa došao si na ljetovanje čovječe!”

“A-a! Doći ću ja opet neđe... kad se naćefim.”

“Nego, trebaće mi nešto para za kartu...”

“Evo...”

Pozdravismo se.

On ode gledajući kasetofon.

Ja ostah zbunjen gledajući horizont.

Otišao je istim vozom kojim je došao danas. Čekao ga je izgleda.

A more? Hej!! Zaboravio si more!

SADRŽAJ

PRISMAKANJE	5
KAKO SAM DOAKAO OPAKOJ MAŠINERIJU.....	6
KAKO SAM PREŽIVIO PRVU (VELIKU) LJUBAV	8
MIRIS LUČEVINE	9
PAMPERSI	11
MARTEL VERSUS VINJAK.....	13
3M.....	15
SUŠTINA SALSE.....	17
PJEGAVA.....	19
VANILA I KARAMEL.....	21
ŽORŽ.....	22
KOKOŠKA	24
NAIVNA PRIČA	26
PISMO	27
MIDŽONJA.....	29
AKO TI KAŽEM.....	31
TROŠICE I SRKOVI.....	32
ČUČAVAC	33
KOŽNI ČOVJEK.....	35
DŽIGARICA.....	37
RUKE.....	40
ZLATNA KRILA	42
BERMUDSKI TROKUT	44
TARTUF.....	47
UVIJEK NJIHOV, NIKAD MOJ.....	49
TIČURINA.....	51
ŠUŠKAVA.....	53
KAD TI ODE GLAS	54
SVE ILI NE.....	56

NEUMORNI SVIRAČI.....	59
BRAŠNJAVI PONI.....	61
IŠLERI NA JABUCI.....	63
UZBRDICA.....	66
PILETINA.....	68
BISER.....	70
GROŽĐANA MAST.....	72
MAČETA.....	74
KOCKA MASLACA.....	76
ŠIVAČA MAŠINA.....	78
FINTA.....	80
RAZBOJNIK.....	82
MAČAK.....	84
KREMPITE.....	87
ĐURO VRABAC I FRENKI BELEVEN.....	88
PEZ.....	90
TEKSAS.....	92
LJUDI U POKUŠAJU.....	94
BIJEG.....	96
MASKIRANI.....	99
BLJESAK.....	100
ZANOKTICA.....	101
DOBAR JE DOBAR - LOŠ JE BOLJI.....	104
LASTIKA.....	106
PUNĐA.....	108
BACANJE SATOVA.....	110
DUPLAK.....	112

Nebojša Radović
ZANOKTICA

Izdavači
Štampar Makarije, Beograd
Obodsko slovo, Podgorica

Urednik
Radomir Uljarević

Prelom teksta
Darko Đurović

Tiraž
200

2021.

Štampa
Obodsko slovo, Podgorica

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-32

РАДОВИЋ, Небојша, 1964-

Zanoktica / Nebojša Radović. - Beograd : "Štampar Makarije" ;
Podgorica : Obodsko slovo, 2021 (Podgorica : Obodsko slovo). - 116
str. ; 21 cm

Tiraž 200.

ISBN 978-86-6311-337-4 (šM)

COBISS.SR-ID 42491401